

Türkiye’de yarışma yoluyla uygulanmış modern mimarlık yapılarının 20. yüzyıl tarihi tematik çerçevesi kapsamında incelenmesi¹

*

Tuba Bülbül Bahtiyar², Esra Yıldız³

Öz

Bu çalışma, Türkiye’de 1930–1980 yılları arasında yarışma yoluyla inşa edilen modern mimarlık yapılarının, 20. yüzyıl tarihi tematik çerçevesi kapsamında incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmada, ISC20C ve GCI iş birliğiyle geliştirilen “Yirminci Yüzyıl Tarihi Tematik Çerçevesi” analitik bir araç olarak benimsenmiş ve “Din, Eğitim ve Kültür Kurumları” teması üzerinden değerlendirilmeler yapılmıştır. Belirtilen dönemde açılan mimari proje yarışmaları, yalnızca yapı üretim sürecinin bir yöntemi olarak değil, aynı zamanda modern mimarlığın Anadolu’ya yayılmasında, ulusal kimliğin inşasında ve mesleki söylemin gelişmesinde önemli bir araç olarak görülmüştür. Yarışmalar, dönemin sosyo-kültürel, ekonomik ve politik dinamikleriyle ilişkilendirilerek, üç farklı dönem (1930–45, 1945–60, 1960–80) üzerinden sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler, projelerin mimari özellikleri, değerleri ve güncel durumları üzerinden analiz edilmiştir. Sonuç olarak bu yapıların Türkiye’nin 20. yüzyıl modern mimarlık mirasının temsili örnekleri olduğu ve modern miras olarak değerlendirilerek yasal koruma altına alınmaları gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yapıları, mimari proje yarışmaları, modern mimarlık mirası, 20. yüzyıl Türkiye mimarlığı, Türk modernleşmesi.

Atf/Cite

Bülbül Bahtiyar, T., & Yıldız, E. (2026). Türkiye’de yarışma yoluyla uygulanmış modern mimarlık yapılarının 20. yüzyıl tarihi tematik çerçevesi kapsamında. *İdealkent*, (50), 256–296. Doi: 10.31198/idealkent.1792831

¹ TÜBİTAK BİDEB 2211-A Yurt İçi Genel Doktora Burs Programı ile 100/2000 YÖK Doktora Burs Programı kapsamında desteklenen “Türkiye’de Yarışma Yoluyla Elde Edilmiş Uygulamaların (1930-1980) Modern Mimarlık Mirası Kapsamında Değerlendirilmesi” adlı doktora tezinden üretilmiştir. Bkz. Bülbül Bahtiyar, 2024.

² **Sorumlu yazar:** Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, Konya, Türkiye, E-posta: tubabulbulbahtiyar@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5204-8338>, ROR: <https://ror.org/013s3zh21>

³ Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, Konya, Türkiye, E-posta: eyal.diz@erbakan.edu.tr,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1074-5810>, ROR: <https://ror.org/013s3zh21>

An analysis of modern architectural buildings constructed through competitions in Turkey within the twentieth-century historic thematic framework⁴

*

Tuba Bülbül Bahtiyar⁵, Esra Yıldız⁶

Abstract

This study aims to examine modern buildings produced through architectural competitions in Turkey between 1930 and 1980 within the thematic framework of 20th-century history. The research adopts the analytical tool The Twentieth-Century Historic Thematic Framework: A Tool for Assessing Heritage Places, developed jointly by ISC20C and the GCI, and conducts evaluations based on the theme of 'Religion, Education and Cultural Institutions'. Architectural design competitions held during the specified period are considered not only as a method of commissioning buildings but also as an important instrument in disseminating modern architecture in Anatolia, constructing national identity, and shaping professional discourse. In the study, competitions are classified into three distinct periods (1930–45, 1945–60, 1960–80) in relation to the socio-cultural, economic, and political dynamics of the era. The data obtained are analyzed with reference to the architectural characteristics, values, and current status of the projects. Consequently, it has been emphasized that these structures are representative examples of Turkey's 20th-century modern architectural heritage and should be legally protected as modern heritage.

Keywords: Architectural design competitions, educational buildings, modern architectural heritage, 20th-century Turkish architecture, Turkish modernization

⁴ This article is derived from the doctoral dissertation titled "The Evaluation of Competition Projects in Turkey (1930-1980) within the Context of Modern Architectural Heritage," which was funded under the TÜBİTAK BİDEB 2211-A Domestic General PhD Scholarship Program and the YÖK 100/2000 PhD Scholarship Program. Bülbül Bahtiyar, 2024.

⁵ **Corresponding author:** Dr., Necmettin Erbakan University Faculty of Fine Arts and Architecture Department of Architecture, Konya, Türkiye, E-mail: tubabulbulbahtiyar@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5204-8338>, ROR: <https://ror.org/013s3zh21>,

⁶ Prof. Dr., Necmettin Erbakan University Faculty of Fine Arts and Architecture Department of Architecture, Konya, Türkiye, E-mail: eyaldiz@erbakan.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1074-5810>, ROR: <https://ror.org/013s3zh21>

Giriş

Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında mimari proje yarışmaları, dönemin kültürel atılımlarını hayata geçirme açısından büyük önem ta  ımu  tur. Sadece proje üretmenin bir aracı olarak değil, aynı zamanda Anadolu'da modern mimarlığın yaygınlaşıp kabul görmesi için etkili bir mekanizma olmuştur. Bu sayede kentlerdeki modern mimari kimliğin güçlenmesinin yanı sıra yeni eğilimlerin doğuşunda, yaygınlaşmasında ve tasarım becerilerinin görünür hale gelmesinde de önemli rol üstlenmiştir. Akademide görev yapan mimarlara teorik bilgi birikimlerini uygulamaya aktarma olanağı sunarken, özel sektörde çalışan mimarlara yatırımcı baskısından bağımsız tasarım yapabilme fırsatı tanımu  tur. Burada, teorinin pratiği yönlendirdiği ve pratiğin de teoriyi geliştirdiği kar  ıllıklı bir etkileşimden söz etmek mümkündür. Mesleğe yeni adım atan genç mimarlar içinse mesleki görünürlük kazanmanın, saygınlık elde etmenin ve yeni iş fırsatlarına ulaşmanın bir aracı olmuştur.

Mimarlık yarışmaları, yalnızca proje değil, söylem üretmek için de bir zemin ve araç olarak değerlendirilebilir (  a  lar, 2013). Bu yarışmalar aracılığıyla dönemin mimarlığına dair okumalar yapmak mümkün hale gelmektedir. Mimari eğilimler, malzeme kullanımı ve plan şemaları gibi pek çok başlık üzerinden incelenebilecek veriler sunması, yarışmaları zengin bir bilgi kaynağı haline getirmektedir. Proje   izimlerinin yanı sıra üç boyutlu görseller, maketler, ihtiyaç programları ve jüri raporları da farklı bakış a  ıları kazandırmaktadır.   a  lar'ın (2013) belirttiği üzere, yarışmalar üzerinden mimarlığa ilişkin çeşitli kuramsal değerlendirmeler yapılabilir. Özellikle kartografik yaklaşımla gerçekleştirilen çalışmalar, çok yönlü bilgi üretme kapasitesine sahiptir. Bu çalışmada da söz konusu haritalandırma yöntemi kullanılmış, ancak geniş kapsam belirli sınırlılıklar çerçevesinde ele alınarak sonuçlara ulaşılmıştır.

Türkiye'de 1930-45 yılları, yarışmaların karar vericilerinin net olduğu ve süslemeden arındırılmış yalın modern mimarlık diliyle Türk kimli  ğinin inşa edilmeye çalışıldığı bir süreçtir. 1950'lere dek yarışmalar, yönetim tarafından modernleşme hedefinin bir kültür politikası aracı olarak değerlendirilmiştir (Kahvecioğlu, 2010). Ancak 1960'lardan itibaren artan mesleki uzmanlaşma ve büyüyen ekonomi sayesinde mimarlar, küresel ölçekteki mimarlık tartışmalarını daha yakından takip etme imk  nı bulmuştur (G  l, 2017). Bu dönemde Uluslararası üslubun yatay, tek kütleli monoblok yaklaşımı, yerini

küçük ölçekli, parçalı ve blokları ayrıştırılmış bir forma bırakmaya başlamıştır (Bozdoğan ve Akcan, 2012). 1960-80 yılları yarışma sayılarının belirgin biçimde arttığı ve ekonomik çözümlerin öne çıktığı bir dönemdir. Bu yıllarda yarışmalarda sağlık ve eğitim yapıları, kamu ve yönetim yapılarının önüne geçerek daha fazla önem kazanmıştır. Bu dönem yarışmaların mimarlık pratiği içerisinde adeta bir “uzmanlık alanı” olarak öne çıktığı, pragmatik ve uygulamaya dönük temeller üzerinde kendi bilgi birikimini oluşturduğu bir süreçtir. 1980’li yıllar ise sürekli yinelenen yapı tipolojileri ve plan kurgularının kırıldığı, yeni arayışların belirdiği, Batı etkileriyle yerel yorumların sentezlendiği bir dönem olarak tanımlanabilir. Önceki döneme kıyasla daha dinamik ve heyecan verici bir görünüm sunsa da bu yıllar aynı ivmeyi sürdürememiş ve zamanla tekrar eden yeni kalıplara dönüşerek durağanlaşmıştır (Kahvecioğlu, 2010).

2000’li yıllara dek Türkiye’de mimarlık yarışmaları, mimarların mesleki kariyerlerini inşa edebilmeleri için en kestirme yol olarak görülmüştür (Başbuğ, 2010). Bugün Türkiye mimarlık tarihi açısından önemli figürler arasında yer alan Sedat Hakkı Eldem, Emin Onat, Turgut Cansever, Behruz Çinici, Hayati Tabanlıoğlu, Doğan Tekeli, Sami Sisa, Merih Karaarslan, Şaziment-Neşet Arolat ve Erdoğan Elmas gibi isimler meslek yaşamlarına yarışmalar aracılığıyla adım atmış ve tanınırlıklarını bu süreçte elde etmişlerdir (Yakut, 2007). 2000’li yıllarla yarışmalara katılanların profili değişmiş, genç mimarların sayısında bir artış yaşanmıştır. Bu dönemde genç kuşak, önceki yıllara kıyasla yarışmalara en yoğun katılımı göstermiştir. Ancak çoğu genç mimar, özgün arayışlardan çok bilinen şemaların çağdaş yorumlarını ve güncel sunum biçimlerini tercih etmiştir (Kahvecioğlu, 2010). 2000’lerle başlayan dijitalleşme süreci özellikle 2010 sonrasında hızlanmış, yarışma projeleri üç boyutlu yazılımlardan elde edilen görsellerle üretilmeye başlanmıştır. Yarışma projeleriyle tanınan Özbay (2013), günümüz yarışmalarında “imge”nin ön plana çıktığını, geçmişteki plan ve şema odaklı yaklaşımın yerini farklı bir anlayışa bıraktığını vurgulamaktadır.

Türkiye’de gerçekleştirilen mimari yarışmaların sayısı, toplam yapı üretimi ile karşılaştırıldığında oldukça sınırlıdır. Ancak yarışmaların mimarlık ortamına kazandırdığı tartışma ve fikir alışverişi zemini dikkate alındığında, bu durumun tam tersine geniş bir etki alanı yarattığı söylenebilir. Bu çalışma, Türkiye’de 1930–1980 yılları arasında açılan mimari proje yarışmalarının değerlendirilmesini, 20. yüzyıl tarihi tematik çerçevesi bağlamında ele almayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, yarışmaların dönemin sosyo-kültürel, ekono-

mik ve politik dinamikleriyle nasıl ilişkilendiğini ortaya koymak hedeflenmiştir. Kapsam, “Din, Eğitim ve Kültür Kurumları” başlıklı tema ile sınırlandırılmıştır. Böylelikle, modern mimarlık mirasının yalnızca üslupsal boyutları değil, toplumsal işlevleri, kurumlarla ilişkileri ve mekânsal çeşitlilikleri de değerlendirmeye dâhil edilmiştir.

Araştırma yöntemi, 2021’de ISC20C (International Scientific Committee on 20th Century Heritage) ve GCI (Getty Conservation Institute) i   birliğiyle geliştirilen “20. Yüzyıl Tarihi Tematik   er  evesi: Miras Alanlarını Değerlendirmek için Bir Araç” çalışmasının analitik   er  evesi temel alınarak oluşturulmuştur. Öncelikle, tematik çerçevede yer alan ana tema ve alt temalar Türkiye bağlamında değerlendirilmiş, ardından 1930–45, 1945–60 ve 1960–80 olmak üzere üç döneme ayrılmıştır. Uygulanmış projeler üzerinden mimarları, mimari özellikleri, taşıdıkları değerler ve güncel durumları analiz edilmiş, elde edilen veriler tablolar ile desteklenmiştir. Bu yöntem sayesinde, Türkiye’de modern mimarlık mirasının önemli bir bileşeni olan yarışma projeleri yalnızca tarihsel gelişim süreçleri değil, güncel varlıkları ve miras politikaları açısından tartışılmıştır.

20. Yüzyıl Tarihi Tematik   er  evesi

2011’de GCI, TICCİH (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage), DOCOMOMO (Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighborhoods of the Modern Movement), ICOMOS (International Council on Monuments and Sites), UIA (International Union of Architects) ve WHC (World Heritage Center) i   birli  iyle “Yirminci Yüzyıl Kültürel Mirasının   nemini De  erlendirmek İçin Tarihi Bir Tematik   er  eve Geli  tirme” ba  lıklı bir kolokyum düzenlenmiştir. Toplantının amacı, 20. yüzyıla ilişkin tarihsel temaları belirlemek ve koruma süreçlerinde kullanılacak tematik   er  evesi için bir taslak hazırlamaktır. Katılımcılar, miras kaynaklarının tarihi tematik   er  eve yöntemiyle tanımlanmasının koruma sürecinin temel adımı olduğu konusunda görüş birliğine varmışlardır. 20. yüzyılda küresel    ekte kitlesel g    ve teknolojik ilerlemeler gibi ortak olgular yaşansa da bunların her ülkede farklı biçimlerde geliştiği ve dolayısıyla her ülkenin özgün koşullarının 20. yüzyıl yapılarında iz bıraktığı vurgulanmıştır. Ayrıca, 20. yüzyıl mirasının yalnızca mimari stiller ya da yapı tipolojileri gibi somut temalarla sınırlı olmadığı, zaman ve mekân boyutlarını da kapsayan

geniş ölçekli eğilimler içerdiği konusunda uzlaşmıştır. Değerlendirme ölçütleri arasında estetik, bilimsellik, sosyal ve tarihsel niteliklerin yanı sıra kültürel çeşitliliğin de yer alması gerektiği kabul edilmiştir. Grup ayrıca modernitenin başlangıcına dair farklı tanımlar bulunduğunu, dönemlendirmelerin ise çoğunlukla keyfi bir nitelik taşıdığını belirtmiştir (MacDonald ve Ostergren, 2011). Kolokyum sonunda altı ana tema ortaya konmuş, bunlar kullanım türleri ve alt temalar altında sınıflandırılmıştır.

Şekil 1. Tarihi Tematik Çerçeve (Kaynak: Marsden ve Spearritt, 2021)

2021’de ISC20C ile GCI’nın ortak çalışmasıyla, 2011’de başlatılan çalışmanın geliştirilmiş bir versiyonu olarak “20. Yüzyıl Tarihi Tematik Çerçevesi: Miras Alanlarını Değerlendirmek İçin Bir Araç” başlıklı rapor yayımlanmıştır. Bu çalışmada yapılı çevreyi biçimlendiren küresel güçler, eğilimler ve olaylar öne çıkarılmış, 20. yüzyıl kentlerini, endüstrilerini, peyzajlarını ve yapılarını şekillendiren temel sosyal, teknolojik, politik ve ekonomik dinamikler tanımlanarak incelenmiştir. Bu çerçevede miras alanlarını belirlemek ve onları bağlama oturtmaya katkı sağlamak amacıyla on tema ortaya konmuştur (Şekil 1). Belirlenen bu temalar, alt temalar ve yapı tipleriyle desteklenmiştir (Marsden ve Spearritt, 2021). On temanın küresel ölçekte düzenlenmiş

olmasına karşın, 20. yüzyıl bağlamındaki yerlerin araştırılması, değerlendirilmesi ve karşılaştırmalı analizlerinin yapılması için yerel düzeyde de kullanılabilecek şekilde tasarlanmıştır.

Tablo 1. Yarışma projelerini değerlendirmek için geliştirilen 20. yüzyıl temaları

TEMA	ALT TEMA	YAPI TÜRÜ
TEMA 1: KÜRESELLEŞME, YENİ ULUS-DEVLETLER VE İNSAN HAKLARI	Bağımsızlık hareketleri ve gelişmekte olan ulus devletler	Siyasi ideolojiyi veya ulusal kimliği ifade eden kamusal yapılar
		Başkentteki idari merkezler
	Anıt ve anıt mezar	
	Uluslararası hukukun gelişimi	Elçilik binası
	Uluslararası STK'ların kurulması	STK binası
	Yeni ulus devletlerin kutlama ve spor alanları	Stadyum
TEMA 2: BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK GELİŞİM	Halk sağlığı ve idaresindeki gelişmeler	Sanatoryum
		Hastane
		Tıp Fakültesi
	Araştırmaların ürün ve hizmet geliştirilmesine uygulanması	Araştırma ve geliştirme tesisleri
İnsan davranışı ve ruh sağlığı ile ilgili gelişmeler	Akıl sağlığı tesisleri	
TEMA 3: DİN, EĞİTİM VE KÜLTÜR KURUMLARI	Ulusal gururun ifadesi olarak eğitim kurumları	Öğrenci Yurdu ve Yemekhane
		Üniversite/Enstitü
		Lise/Kolej
		Teknik Okul
	Müzelere ve kütüphanelere artan erişilebilirlik	Müze
		Kütüphane
Dinin değişen mekanları	Cami	
TEMA 4: TİCARET VE KÜRESEL ŞİRKETLER	Dünya ekonomilerinin genişlemesi	Kurumsal genel merkez/ofis binası
	Ticaret ve imalatın artması	Ticaret merkezi/çarşı
TEMA 5: POPÜLER KÜLTÜR VE TURİZM	Uluslararası fuarların yaygınlaşması	Dünya Fuarı ve Dünya Sergisi siteleri
	Turizmin büyümesi ve tanıtımı	Konaklama yapısı
	Bireysel ve rekabetçi sporlara artan katılım	Spor tesisi
	Eğlenceye erişimin artması	Sinema ve tiyatro
TEMA 6: BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİ VE SONRASI	Savaş ve çatışmanın hatıraları	Anıt ve abide
TEMA 7: ULAŞIM SİSTEMLERİ VE KİTLE İLETİŞİMİ	Uzun mesafeli mal ve insan taşımacılığının genişletilmesi	Otobüs terminali/Yolcu Salonu
	Kitle iletişiminin geliştirilmesi	TV ve radyo yayın istasyonları, ağırları ve tesisleri
TEMA 8: HIZLI KENTLEŞME VE ŞEHİRLERİN BÜYÜMESİ	Büyüyen kent, artan nüfus ve yoğunluk	Konut

Çalışmada bahsi geçen on tema üzerinden Türkiye’deki yarışma projeleri kapsamında bir çerçeve oluşturulmuştur. Temalardan “Mekanik ve Sanayileşmiş Tarım” ve “Doğal Çevreyi, Yapıları ve Peyzajları Koruma” başlıkları

yarışmalar kapsamında inşa edilen yapılarla ilişkili olmadığı için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Geriye kalan sekiz tema çalışmanın ana kurgusunu oluşturmuş, Türkiye’ye özgü gelişmeler ve yerel dinamikler dikkate alınarak alt temalar ve yapı tipleri belirlenmiştir (Tablo 1). “Din, Eğitim ve Kültür Kurumları”, çalışmanın odak noktası olarak seçilmiştir. Bu tercihin nedeni, söz konusu kurumların Cumhuriyet dönemi modernleşme sürecinde fiziksel mekân üretimiyle sınırlı kalmayıp, modern kimliğin, kamusal yaşamın ve toplumsal belleğin inşasında da belirleyici rol üstlenmeleridir. Modern mimarlığın ideolojik, sembolik ve toplumsal işlevlerinin en açık biçimde gözlemlenebildiği alanlar olup, mimari yarışmalar aracılığıyla mekânsal temsillerini izlemek mümkündür. Eğitim kurumları modernleşmenin rasyonel yüzünü, kültür yapıları kamusal alanın demokratikleşmesini, dini yapılar ise gelenekle modernite arasındaki gerilimli ilişkiyi yansıtarak 20. yüzyıl Türkiye mimarlığındaki çok katmanlı dönüşümü anlamaya imkân tanımaktadır.

TEMA 3 kapsamına girecek 1930-80 aralığında toplam 77 yarışma projesi açılmış, bunlar içinden uygulanmış 28 yarışma projesi ile ilgili değerlendirme yapılmıştır. Yarışmalar üç dönem halinde incelenmiştir: 1930–45, 1945–60 ve 1960–80. Bu tasnif, yalnızca kronolojik bir sıralama değil; her bir dönemin politik yönelimleri, mesleki yapılanmaları ve mimari üretim biçimleri arasındaki ilişkileri çözümleyen tematik bir analiz aracıdır. Böylece, Türkiye’de modern mimarlığın merkezden çevreye, devlet güdümlü ideolojik bir araçtan mesleki bir uzmanlık alanına dönüşümü, yarışmalar üzerinden izlenebilir hale gelmektedir.

Araştırmanın temelini oluşturan bu tematik çerçeve, mimari üretimi sadece estetik veya biçimsel bir olgu olarak değil, toplumsal, ekonomik ve kültürel etkileşimlerin ürünü olarak değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Yarışma ile inşa edilen yapılar, belirli yapı tiplerinin modernleşme süreçlerindeki işlevsel rollerine göre sınıflandırılmış, yapıların mimari özellikleri, taşıdığı değerler ve güncel varlık durumu sistematik olarak analiz edilmiştir. Bu yaklaşım, mimari üretimi “somut miras” düzeyinde belgelemekle kalmayıp, tarihsel bağlamında anlamlandıran bir analitik araç haline gelmiştir. Çalışmanın özgün katkısı, bu yöntemi Türkiye bağlamına uyarlayarak, yarışmaların modern mimarlığın kültürel miras belleğindeki yerini tanımlamasıdır. Bu yönüyle, uluslararası düzeyde geliştirilen kavramsal araçların yerel bağlama aktarılabilirliğini test etmekte, Türkiye’de modern mimarlığın değerlendirilmesine yönelik yeni bir kuramsal ve metodolojik zemin önermektedir.

TEMA 3: Din, Eğitim ve Kültür Kurumları

20. yüzyıl, dünya nüfusunun hızlı bir şekilde artış gösterdiği ve din, eğitim ile kültürel kurumların önemli bir gelişim sürecine girdiği bir dönemdir. Bu yüzyılda özellikle ulus devletlerin laikleşme eğilimleri öne çıkmış, dini uygulamalar çeşitli kısıtlamalarla sınırlandırılmış ve resmi din kabulü birçok ülkede kaldırılmıştır. Büyük dinlerin kutsal yapılarının tasarımında modernist yaklaşımlar etkili olurken, kimi örneklerde geleneksel üslupların sürdürüldüğü dikkat çekmektedir (Marsden ve Spearritt, 2021). Özellikle kilise mimarisinde Le Corbusier ve Tadao Ando gibi mimarların modernist yorumları, bu alana yeni boyutlar kazandırmıştır.

1937’de anayasa maddesine Türkiye Devleti’nin laik olduğu ifadesinin eklenmesiyle laiklik, devletin resmi ilkelerinden biri haline gelmiştir. Cumhuriyet’in modernist anlayışı benimsemesine rağmen cami mimarisinde ilk dönemlerde geleneksel üslup korunmuş, ancak 1960’lardan itibaren modern cami tasarımlarının özgün örnekleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Yarışmalar bağlamında bakıldığında, ulusal ölçekte açılan ilk cami yarışması 1947’de düzenlenen “Ankara Yenışehir Camii”dir. Birincilik ödülünün verilmediği yarışmada tüm tasarımlarda klasik üslup anlayışı tercih edilmiştir. Modern üsluba yönelik ilk girişim, 1957’de Ankara’da düzenlenen Kocatepe Camii yarışmasında ortaya çıkmıştır. Birincilik ödülünü kazanan Vedat Dalokay ve Nejat Tekelioğlu’nun projesi, yenilikçi yaklaşımı nedeniyle büyük tartışmalar yaratmış, hatta temeli atılmasına karşın “fazla modern” bulunduğu için uygulanmaktan vazgeçilmiş, bunun yerine günümüzdeki klasik üsluptaki cami inşa edilmiştir. 1969’a gelindiğinde Uluslararası İslamabad Camii proje yarışmasında Dalokay’ın projesi birinciliğe değer görülmüş ve Kocatepe’deki sürecin aksine modern üslubu ile kabul görerek inşa edilmiştir. Günümüzde, yalnızca kentin değil, aynı zamanda ülkenin de simgesel yapılarından biridir. Aynı yıl düzenlenen Uluslararası Londra Merkez Camii yarışmasında Yaşar Marulyalı ve Levent Aksüt’ün modern tasarımı ikincilik ödülü almıştır. Diğer örneklerden biri, 1974’te düzenlenen “Samsun Diyanet Sitesi” yarışmasıdır. Yarışma dışı olarak ise 1986-1989 yılları arasında inşa edilen TBMM Camii ile 2013’te inşa edilen Sancaklar Camii, Türkiye’de çağdaş cami mimarisinin öne çıkan örnekleri arasında yer almaktadır.

20. yüzyıl kamu ve özel girişimler aracılığıyla eğitimin önem kazandığı bir dönem olmuştur. Devletlerin eğitim alanındaki kapsamı genişletmesiyle ilköğretimden ortaöğretime, liselerden teknik okullara ve üniversitelere kadar birçok kademede yenilikler gerçekleştirilmiştir (Roser ve Ortiz-Ospina, 2019).

Eğitim alanındaki bu gelişmeler, yapıların sayısında ve çeşitliliğinde artışa ve yeni mekân arayışlarını yol açmıştır (Marsden ve Spearritt, 2021). 1950’lerden itibaren dünya genelinde, Türkiye’de ise 1960 sonrası dönemde üniversite inşaatları büyük bir ivme kazanmış, kampüslerde brütalist eğilimler öne çıkarak cam ile çeliğin yoğun kullanıldığı tasarımlar yaygınlaşmıştır. 1960’lardan sonra üniversite yerleşkeleri için düzenlenen mimari proje yarışmaları, mevcut yükseköğretim kampüslerinin şekillenmesinde belirleyici rol oynamıştır. Örneğin, 1970’te açılan “Diyarbakır Ziya Gökalp (Dicle) Üniversitesi Kampüsü” yarışmasında birinci olan proje, Uludağ Üniversitesinde olduğu gibi farklı birimlerin izgara düzeninde kurgulanıp iç avlular etrafında yerleştirilmesiyle öne çıkmıştır. Bu yaklaşım, savaş sonrası dönemde Kanada’daki Simon Fraser Üniversitesi gibi kampüslerde görülen planlama anlayışını hatırlatmaktadır. Buradaki temel ilke, iç avlular aracılığıyla farklı birimler arasında etkileşim ve bütünleşmeyi sağlamaktır (Yaylalı ve Çil, 2021).

20. yüzyılda kültür kurumlarında da belirgin bir gelişme yaşanmıştır. Entelektüel yaşamı destekleyen ve zenginleştiren olanakların artması, müze ve kütüphane gibi kültürel ve eğitsel kurumların ortaya çıkmasına ve yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır. Bu dönemde bağımsızlığını kazanan ulus devletlerde söz konusu kurumlar, ulusal kimliğin inşasında ve toplumsal bilincin şekillenmesinde önemli rol üstlenmiştir (Marsden ve Spearritt, 2021). Müzelerin uluslararası ölçekte yaygınlaşması, 1946’da kurulan Uluslararası Müzeler Konseyinin (ICOM) faaliyetleriyle ivme kazanmıştır. II. Dünya Savaşı sonrasında birçok ülke, ulusal güveni ve gururu yansıtan bir yolu olarak yeni müzeler açmış ve bu kurumlar için özgün mekânlar tasarlamıştır. Modern mimarlığın simgesel yapılarından biri olan, Frank Lloyd Wright’ın tasarladığı Solomon R. Guggenheim Müzesi 1959’da New York’ta açılmıştır. Yüzyılın ilerleyen dönemlerinde ise müzelerin odağı giderek travmatik olayların hatırlanmasına yönelmiştir (Marsden ve Spearritt, 2021). Örneğin, Polonya’daki Auschwitz-Birkenau toplama ve imha kampının müzeye dönüştürülmesine yönelik girişimler, kampın 1945’te kapatılmasının hemen ardından başlamış ve 1947’de ziyaretçilere açılmıştır. Benzer şekilde, 1945’te Hiroşima’ya atılan atom bombasının ardından kurtarılan nesnelerin sergilendiği Hiroşima Barış Anıtı Müzesi de 1955’te açılmıştır.

Türkiye’de müze yapıları özellikle 1960-1980 yılları arasında yoğunluk kazanmıştır. 1960’lı yıllarda arkeolojik kazı faaliyetlerinin artması ile başış ya da satın alma yoluyla elde edilen eserlerin çoğalması, yeni müze binalarına duyulan ihtiyacı artırmıştır. Bu doğrultuda “bölge müzeleri” kurulmaya baş-

lanmış, bunlardan Antalya Bölge Müzesi bir mimari proje yarışması sonucunda elde edilmiştir. Bu dönemde müze yapılarının çoğalmasının bir diğer nedeni, 1960'lardan itibaren turizmin giderek bir sektör haline gelmesi ve turizm amaçlı projelerin hız kazanmasıdır (Sade, 2005).

Müze projeleri, 1971'de Kültür Bakanlığı kuruluncaya kadar Bayındırlık ve Millî Eğitim Bakanlığının belirlediği yöntemlerle (yarışma, ihale, tip proje ya da doğrudan iş verme) gerçekleştirilmiştir. 1971'den sonra müze projelerinin hazırlanması Kültür Bakanlığı bünyesinde görev yapan mimarlar tarafından üstlenilmiştir (Gültaş, 2019). Yarışmalar incelendiğinde bu durum açıkça görülmektedir. 1970'lerden 2000'li yıllara kadar herhangi bir müze yarışma projesine rastlanmamaktadır. 2000–2018 yılları arasında ise toplam 19 müze için mimari proje yarışması açılmış, fakat bunlardan yalnızca ikisi (İstanbul Deniz Müzesi ve Troya Müzesi) hayata geçirilmiştir.

Alt Tema: Ulusal gururun ifadesi olarak eğitim kurumları

Cumhuriyet'in ilanıyla Türkiye'de eğitim yapıları, modernleşme projesinin en görünür mekânsal temsillerinden biri olarak ele alınmıştır. 1930–1980 arasındaki süreç, yalnızca yeni eğitim kurumlarının inşasıyla değil, mimari düşüncenin dönüşümüyle de belirlenmiştir. Bu alt tema kapsamındaki yarışma projeleri arasından uygulamaya geçirilmiş yapılar ile ilgili bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

1930-45 Dönemi

Eğitim yapıları, ulus inşa sürecinin ideolojik taşıyıcısı olarak planlanmış olup Gazi Eğitim Enstitüsü, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi gibi çeşitli yapılar, modern eğitimin yeni mekânsal karşılığını oluşturmuştur. Ernst Egli, Clemens Holzmeister ve Bruno Taut gibi yabancı mimarların etkisiyle biçimlenen bu yapılar, anıtsallık, simetri ve sadelik gibi özelliklerle Cumhuriyet'in rasyonel düzen anlayışını yansıtmıştır. Eğitim yapılarının ulusal kimlik ve modernist üslup arasında kurduğu denge, Türkiye'de modern mimarlığın kurumsallaşmasına zemin hazırlamıştır. Bu dönemde yarışmalar, mimarlığın kamusal niteliğini de güçlendirmiştir.

Ankara Polis ve Jandarma Mektebi

1933'te açılan yarışmada birinci seçilen tasarım, yüksek maliyeti nedeniyle onaylanmamış, bunun üzerine birinci ve ikinci seçilen projelerin mimarlarından birlikte çalışarak ortak bir proje geliştirmeleri talep edilmiştir. Reşat San ve Celal Biçer'in hazırladığı bu yeni tasarım, 1934-1937 yılları arasında inşa

edilerek günümüzdeki Polis Enstitüsü binası ortaya çıkmıştır. Simetrik plan düzeni, süslemeden arındırılmış taş kaplamalı cephesi ve anıtsal etkisiyle yapı, II. Ulusal Mimarlık akımının tipik özelliklerini yansıtmaktadır (Tablo 2). Ankara’da inşa edilen Sergi Evi ve İnhisarlar Vekâletinden sonra şehrin üçüncü büyük yapısı olma özelliğini taşımaktadır (Biçer ve San, 1938). Yapı erken Cumhuriyet dönemi mimari kimliğini oluşturması ile de tasarım, belge ve tarihi değer taşımaktadır. Günümüzde yapının bir kısmı Polis Akademisi Anıttepe Kampüsü, diğer kısmı Anıttepe Jandarma birimi olarak kullanılmaktadır.

1945-60 Dönemi

II. Dünya Savaşı sonrasında, Türkiye’de toplumsal ve ekonomik dönüşümle paralel biçimde mimarlık ortamı da uluslararası modernizme yönelmiştir. Eğitim yapıları artık ulusal simgesellikten çok, işlevsel ve teknik yeterlilik arayışına dayalı tasarlanmıştır. Bu alanda açılan mimari yarışmalarda rasyonel planlama, modüler sistem ve yapısal açıklığın önem kazandığı bir süreç başlamıştır. Betonarme sistemlerin yaygınlaşması, cephelerde yatay bant pencereler ve sade yüzeyler ön plana çıkmıştır. Bu dönemde geliştirilen projeler, 1960 sonrasında biçimlenecek kampüs ölçeğindeki planlamaların da öncülü olmuştur.

İstanbul Üniversitesi Hukuk ve Ekonomi Fakültesi Ek Binaları

1947’de açılan yarışmada Bülent Serbes ve Süheyl Üryani’nin projesi birinci seçilmiş ve 1952’de tamamlanarak hizmete açılmıştır. Rektörlük binasıyla bütünleşik bir tasarım anlayışı sergileyen yapı, mevcut yapıyla birlikte U formu meydana getirecek biçimde yerleştirilmiştir. Kesme taş kaplaması, anıtsal duruşu, simetrik plan düzeni ve pencere oranlarıyla II. Ulusal Mimarlık akımının karakteristik niteliklerini yansıtmaktadır (Tablo 2). İstanbul Üniversitesinin kimliğini oluşturan fakültelerden biri olarak öne çıkan yapı, Beyazıt Kampüsündeki diğer binalarla kentsel ölçekte bir odak noktasıdır. 1977’de tescil edilen yapı, yakın dönemde Koruma Kurulu onaylı cephe iyileştirmesi geçirmiş olup bugün de aynı işlevini sürdürmektedir.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Ek Binası

1955’teki yarışmada birinciliği kazanan Enver Tokay’a uygulama sürecinde Ayhan Tayman ve Yılmaz Sanlı dâhil olmuştur. Yeni ek binalar, mevcut Mülkiye bloğunun kuzey ve güneyine konumlandırılarak mevcut kütleyle doğrudan ilişki kurulmuştur. Projede kütüphane, yurt, amfi ve ana bina

üzerinde çeşitli mekânsal düzenlemeler öngörülmüştür. Yapının inşası 1965'te tamamlanabilmiştir. Strüktürel ve işlevsel kaygılar ön plana çıkarken, cephelerde farklı türde güneş kırıcılar kullanılmış ve taşıyıcı akslar belirginleştirilmiştir (Tablo 2). Günümüzde kullanılan yapılardan kütüphane, özgün detaylarının bir kısmını kaybetmiş olsa da amfi binası büyük ölçüde özgünlüğünü korurken en önemli değişiklikler iç mekânlarında görülmektedir (Yabancı vd., 2019). Bu yapılar, mimari ifade biçimleri ve bağlamla kurdukları ilişkiler sayesinde modern mimarlığın temsili olmalarının yanı sıra üniversitenin kimlik değerlerine katkı sağlamaktadırlar.

Erzurum Atatürk Üniversitesi

1955'te uluslararası katılıma açık olarak düzenlenen yarışmada Enver Tokay, Hayati Tabanlıoğlu, Ayhan Tayman ve Behruz Çinici birinciliği kazanmış, yapılar 1957-1970 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu kampüs, Türkiye'de planlı biçimde kurulan ilk üniversite yerleşkesi olma özelliğini taşımasıyla, sonraki modern üniversite yerleşkelerinin gelişimi açısından oldukça önemlidir (Halıcı, 2023). Tasarım kararlarının ABD'deki Meksika Üniversitesi kampüs planlamasıyla benzerlik gösterdiği yönünde eleştiriler almıştır (Kortan, 1973; Halıcı, 2023). 1957'de temeli atılan kampüsün 1965'e kadar Sosyal Bilimler Binası, Kimya Binası, 1. Yurt Binası ve bazı lojmanlar tamamlanmıştır (Kulözü ve Bulut, 2013). Yerleşkenin planlamasında, kent merkezindeki Cumhuriyet Meydanı referans alınmış ve meydana üniversiteye uzanan aks doğrultusunda vaziyet planı kurgulanmıştır. Yapılar prizmatik formlu, teras çatılı ve az katlı kütleler şeklindedir (Tablo 2). Oditoryum ise diğer yapılardan farklı olarak içbükey betonarme bir kabukla örtülmüştür (Tokay vd., 1965). Kampüs ile ilgili bu yarışmanın ardından, 1960-80 aralığında üniversitenin diğer yapıları için 10 yarışma projesi daha açılmış, bunların 8'i uygulanmıştır.

İstanbul Moda Koleji

1958'deki yarışmayı kazanan Coşkun Erkal'ın projesinin inşası 1968'de tamamlanmıştır. Zemini boşaltılmış prizmatik kütle üzerine yerleştirilen geri çekilmiş teras katıyla dikkat çeken tasarım, kütsel etkisi ve cephe düzeniyle Uluslararası Üslubun karakteristik özelliklerini taşımaktadır (Tablo 2). Maarif Koleji adıyla bilinen ve 1975'ten itibaren Kadıköy Anadolu Lisesi olarak eğitim vermeye başlayan okul, yıllar boyunca binlerce mezun yetiştirerek Kadıköy'ün belleğinde önemli bir yer edinmiştir. Ancak 2017'de deprem güvenliği gerekçesiyle yapılar yenileme sürecine alınmış, 2019'da yıkılmıştır.

3.1.2.5. Samsun Koleji

1959’da açılan yarışmayı Coşkun Erkal, Ercan Evren ve Gökçetin Kanra kazanmış, okul 1971’de Türkiye’nin yüzölçümü bakımından en büyük liselerinden biri olarak açılmıştır. Manzaraya hâkim bir tepe üzerindeki düz alanda konumlandırılmıştır. 800 yatılı öğrenciyi barındıracak şekilde planlanan sınıf blokları, yatakhane, yemekhane, spor salonu, kütüphane ve bu kütleleri birbirine bağlayan arkatlar bulunmaktadır (Arkitekt, 1959). 1955’te yabancı dilde eğitim veren Maarif Kolejlere kapsamında eğitime başlayan kolej, 1970’lerden itibaren bu yapılarda faaliyet göstermiştir. Yapıların prizmatik kütleleri ve cephe düzenleri Uluslararası Üslubun özelliklerini yansıtmaktadır (Tablo 2). Dairesel planlı spor salonu, yarım küre biçimindeki betonarme kabuk çatı örtüsüyle öne çıkmış ve kentli tarafından “ufo” olarak anılmıştır. Zamanla yatakhane bloğu sınıfa dönüştürülmüş, ardından Samsun Anadolu Lisesi ve Mareşal Çakmak Lisesi olarak ayrı ayrı kullanılmıştır (Konaçoğlu, 2010). Ancak bakımsızlıktan ötürü işlevini yitiren yapılardan sınıf bloğu 2017’de, spor salonu 2023’te yıkılmıştır.

2000 Kişilik Cebeci Yüksek Öğrenim Yurdu

1955’te birinciliği Metin Hepgüler, Sami Sisa ve Doğan Tekeli kazanmıştır. 17.000 m²’lik arsaya kurulan yapı, barınma işleviyle sınırlı kalmayıp, yemek, çalışma, okuma, sosyalleşme, eğlence ve spor gibi farklı ihtiyaçlara yönelik alanlar da içermektedir (Tekeli ve Sisa, 1974). Binalar, merkezi bir avlu etrafında konumlandırılmış, arsanın köşe noktaları spor ve yeşil alanlar olarak değerlendirilmiştir. Avlunun merkezinde dairese sosyal mekân yer alırken, barınma bloklarında düşey sirkülasyon elemanları ile okuma salonları ana kütlede ayrılarak yapıya hareket kazandırılmıştır (Tablo 3). Geniş imkânlar, mimari dili, altmış yıl öğrenci yurdu olarak hizmet vermesi ve kente kattığı değerler ile önemli bir yere sahip olan bu kompleks de 2020’de ani bir kararla yıkılmıştır.

1960-80 Dönemi

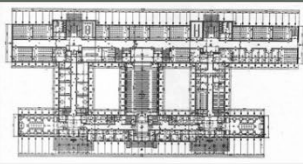
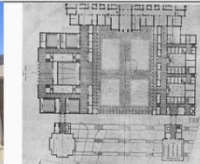
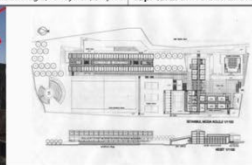
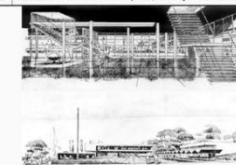
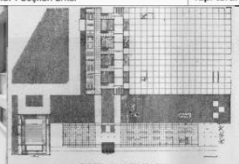
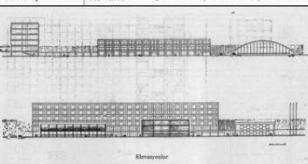
1960’lı yıllarda, üniversiteleşme ve mekânsal bütünlük arayışı öne çıkar. Kampüs projeleri, modern planlama ilkelerini yerel topografya ve iklim koşullarıyla ilişkilendiren özgün tasarımlar üretmiştir. Brütalist eğilimler ekonomik koşulların ve dönemin mimari anlayışının bir sonucudur. Eğitim yapılarında modülerlik, açık mekân sürekliliği ve sosyal işlevlerin bütünleştiril-

mesi, modern mimarlığın Türkiye’de olgunlaşmasını sağlamıştır. Modern soyut ilkelerinin yerel bağlama uyarlandığı ve kalıcı bir mimari kültürün yerleştiği evre olarak değerlendirilebilir.

Ankara Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Öğrenci Kültür ve Dinlenme Merkezi

1960’ta Sami Sisa, Doğan Tekeli ve Metin Hepgüler birincilik kazanmış ve 1962-1968 yılları arasında proje uygulanmıştır. Yerleşke, öğrencilerin eğitim, barınma, spor ve sosyal ihtiyaçlarını aynı çatı altında karşılayacak biçimde tasarlanmış, eğitim birimleri ve yurtlar arazinin karşılıklı uçlarına yerleştirilmiş, bu iki bölge yeşil alan ile çevrili bir aksla bağlanmıştır (Tablo 3). 1500 kişilik oditoryum, cephesindeki katlanmış plak tasarımıyla dikkat çekici bir mimari kimlik kazanmıştır. Dönemin eğitim yapıları arasında özgün bir örnek oluşturan peyzaj düzenlemesi de yerleşkenin ayırt edici özelliklerinden- dir. 2015’te Millî Eğitim Bakanlığının bu alana taşınması kararlaştırılmış, imar planı yeni yapıların eklenmesine imkân verecek şekilde değiştirilmiştir. Ancak Ankara Mimarlar Odası bu değişikliğe itiraz ederek süreci yargıya taşımıştır. Bugün halen kullanılan yerleşke, yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Tablo 2. Tema 3 kapsamında incelenen yapılar-1

TEMA 3	Alt Tema: Ulusal gururun ifadesi olarak eğitim kurumları	Yapı Türü: Öğrenci yurdu,yemekhane, lise/kolej, teknik okul, üniversite	
1930-45 dönemi			
	Kaynak: Biçer ve San, 1938	Kaynak: Yazının arşivi, 2023	Kaynak: Biçer ve San, 1938
	01 Ankara Polis ve Jandarma Mektebi	Yarışma tarihi: 1933 Mimar : Edip Hikmet, Reşat San	Uygulama tarihi: 1934-37 Yapı türü: Lise/Kolej Kurum : Dahiliye Vekaleti Konum: Necati Bey Cad No:108, Çankaya/Ankara
1945-60 dönemi	Kaynak: Eskiistanbul, 2023	Kaynak: Yazının arşivi, 2023	Kaynak: Arktekt, 1947
	02 İstanbul Üniv. Hukuk ve Ekonomi Fak. Ek Binaları	Yarışma tarihi: 1947 Mimar : Bülent Serbes, Süheyl Ünyani	Uygulama tarihi: Bilinmiyor Yapı türü: Üniversite/Enstitü Kurum : İstanbul Üniversitesi Konum: Beyazıt Kampüsü, Fatih/İstanbul
	Kaynak: Yabancı vd., 2019	Kaynak: Maps, 2025a	Kaynak: Maps, 2025a
	03 Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Ek Binası	Yarışma tarihi: 1955 Mimar : Enver Tokay	Uygulama tarihi: 1965 Yapı türü: Üniversite/Enstitü Kurum : Ankara Üniversitesi Konum: Cemal Gürsel Cad., Çankaya/Ankara
	Kaynak: Saltresearch, 2023	Kaynak: Arktekt, 1966	Kaynak: Arktekt, 1966
	04 Erzurum Atatürk Üniversitesi (Uluslararası)	Yarışma tarihi: 1955 Mimar : E.Tokay, H.Tabanlıoğlu, A. Teyman, B. Çnici	Uygulama tarihi: 1958-70 Yapı türü: Üniversite/Enstitü Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Atatürk Üniv. Kampüsü, Yakutye/Erzurum
	Kaynak: Googlemaps, 2023	Kaynak: Kalev, 2025	Kaynak: Kalev, 2025
	05 İstanbul Moda Koleji (Kadıköy Anadolu Lisesi Pansiyon Binası)	Yarışma tarihi: 1958 Mimar : Coşkun Erkal	Uygulama tarihi: 1968 Yapı türü: Lise/Kolej Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Caferağa, Dr. Esat Işık Cd. Kadıköy/İstanbul
	Kaynak: Konaçoğlu, 2010	Kaynak: Arktekt, 1959	Kaynak: Arktekt, 1959
	06 Samsun Koleji (Samsun Anadolu Lisesi)	Yarışma tarihi: 1959 Mimar : Coşkun Erkal, Ercan Evren, G. Kanra	Uygulama tarihi: 1971 Yapı türü: Lise/Kolej Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Gazı Ethem Paşa Blv. Merkez/Samsun

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

1956'da resmi olarak kurulan ODTÜ için ilk olarak 1959'da uluslararası bir yarışma düzenlenmiş, Turgut Cansever, Ertürk Yener ve Mehmet Tataoğlu'nun tasarımı birinci olmuştur. Ancak kampüsün nerede kurulacağı henüz belirlenmediğinden proje uygulanamamıştır. Daha sonra yerleşkenin Aşağı Balgat'ta kurulmasına karar verilmiş ve 1961'de ulusal ölçekte yeni bir yarışma açılmıştır. Yarışmayı Altuğ ve Behruz Çinici kazanmış ve kampüsün ilk aşamasında Mimarlık Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi laboratuvarları, Rektörlük binası, kafeteryanın bir kısmı ve iki yurt binası yapılmıştır. Diğer yapıları "parçalı yapım" yaklaşımıyla, yıllık bütçe olanaklarına göre inşa edilmiş ve 1980'li yıllara gelindiğinde bugünkü formunu almıştır. Tasarımında yer alan su öğeleri, revaklar ve avlular hem estetik ve işitsel işlevler üstlenmiş hem iç ve dış mekân arasında süreklilik sağlayarak kullanıcı ölçeğinde bir deneyim oluşturmuştur (Özdemir vd., 2007).

Tasarımlarda Uluslararası Üslubun, brütalist anlayışın ve bazı kütlelerde görülen kabuk formlarıyla Ekspresyonizmin etkisi görülmektedir (Tablo 3). İç mekân kurgusunda geleneksel koridorlar yerine galeriler ve iç içe geçmiş avlular kullanılmış, girişler farklı noktalardan verilmiş, seviye farkları ile mekânlara daha belirgin bir nitelik kazandırılmıştır. Cumhuriyet döneminde planlı olarak inşa edilen ilk kampüslerinden biri olan ODTÜ, modern mimarlık mirasının da öncü örneklerindendir (Erder vd., 2015). 2017'de 20. yüzyıl yapılarının korunmasını destekleyen uluslararası "Keeping it Modern" programına Mimarlık Fakültesi ile kabul edilmiş ve uzun vadeli koruma politikaları için bir yönetim planı hazırlanmıştır. 1997'de tescillenen kampüs binaları zaman içerisinde çeşitli bakım ve onarım süreçlerinden geçmiş, büyük ölçüde özgünlüğünü korumuş ve günümüzde ilk işlevleriyle kullanılmaya devam etmektedir.

Elazığ Teknik Okulu

1961'deki yarışmada birinciliği Levent Aksüt ve Yaşar Marulyalı kazanmış, proje 1961-1964 yılları arasında uygulanmıştır. Yapıların tamamlanmasının ardından 1967'de Elazığ'da yükseköğretim faaliyetleri başlamıştır. Fakülteler, birbirinden ayrılmış kütleler halinde, az katlı biçimde ve avlular oluşturacak şekilde konumlandırılmıştır (Tablo 3). Çeyrek daire formunda tasarlanan kültür merkezi, kampüsün en dikkat çekici yapılarından biridir. Günümüzde bu alan, Fırat Üniversitesinin Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi olarak işlevini sürdürmekte ve kentin önemli eğitim merkezlerinden biridir.

Malatya Erkek Teknik Tarım Okulu

1961’deki yarışmada Kemal Ahmet Aru, Hande Suher, Tekin Aydın, Altay Erol ve Mehmet Ali Handan’ın tasarımı birinciliğe değer görülmüş, 1963’te uygulanmıştır. Ziraat ve tarım alanında eğitim veren az sayıdaki kurumlardan biri olan bu okul, öğrencilerin pratik yapabilmesini sağlamak amacıyla geniş bir araziye yerleştirilmiş tek katlı, kırma çatılı bloklardan oluşmaktadır (Tablo 3). Cepheleri yenilenen eğitim yapıları günümüzde Fırat Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bünyesinde Ziraat Endüstriyel Ekmek Üretim Tesisi olarak işlevini sürdürmektedir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi

1955’te kurulan üniversitenin yapıları farklı zamanlarda açılan yarışma projeleriyle 1980’lere dek inşa edilmiştir. KTÜ’nün Türkiye’nin dördüncü üniversitesi ve Anadolu’da kurulan ilk üniversite olması onu ülkede değişen dinamiklerin, fiziksel biçimlenme ve katmanlaşmanın okunabilmesi açısından önemli bir noktaya taşımaktadır (Aydın Sancaroğlu, 2023). Kampüs tasarımı ile ilgili ilk yarışma 1962’de düzenlenmiş olup Mustafa Polatoğlu ve Nihat Güner’in projesi birinci seçilmiş, ilk tasarımdaki yapılar 1963’te inşa edilmiştir. Kampüs sahile oldukça yakın, eğimli bir arazi üzerinde konumlandırılmıştır. Fizik, Kimya, İnşaat ve Mimarlık Fakülteleri ile merkez bina, yurtlar ve lojmanlardan oluşan yerleşimde fakülteler manzaraya paralel doğrultuda yerleştirilmiştir. Zemin katların geri çekilerek prizmatik kütlelerin pilotiler üzerinde yükseltilmesi, teras çatıların tercih edilmesi, yatay bant pencerelerin kullanılması ve boşaltılmış zemin kat düzeni, yapının Uluslararası Üslup özelliklerini yansıtmaktadır (Tablo 3). Halen kullanılan yapılardan Fizik ve Kimya Fakültelerine kat eklenmiştir. Bu yarışmadan sonra üniversitenin farklı yapıları için beş yarışma daha düzenlenmiş ve projeler uygulanmıştır.

Lefkoşe Türk Kız Lisesi

1960’taki yarışmada birinciliği Ahmet Vural Bahaettin kazanmış ve proje 1963’te tamamlanmıştır (Öksüzöğlu, 2008). Geniş bir araziye yayılan lise, tarak plan şemasına sahip olup, üç katlı uzun bir blok ile ona paralel iki bloktan oluşmaktadır. Bu bloklar arasındaki avlular, yapı ile dış mekân arasında bağlantı kurmuştur. Yatay ve düşey hatlar teras çatı ile birleşerek yapıya belirgin geometrik bir karakter kazandırmıştır (Tablo 4). Cephelelerde yer alan geniş açıklıklı pencereler, doğal ışığın en üst düzeyde kullanımını sağlamıştır (Iranfar, 2018). Genel kurgusu itibarıyla, modern mimarlığın yerel koşullara

uyarlanmış bir yorumudur. Zaman içinde bazı değışiklikler görmüş olsa da özgün cephe düzeni korunmuş ve günümüzde aynı işlevini sürdürmektedir.

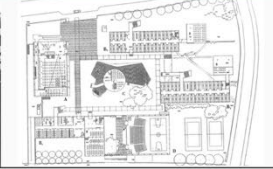
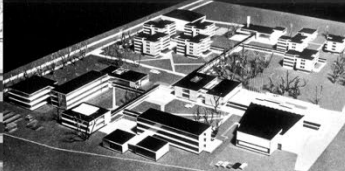
Ege Üniversitesi Fen Fakültesi

1963'teki yarışmayı Doğan Tekeli, Sami Sisa ve Metin Hepgüler kazanmış, ardından 1964-65 yıllarında yapılar tamamlanmıştır. Üniversitenin Fen Fakültesi için ayrılan geniş arazide yönetim birimleri, genel derslikler, temel bölümler, fizik, kimya, tabii bilimler, matematik ve astronomi enstitüleri ile müze ve kafeteryayı kapsayan kapsamlı bir program doğrultusunda planlama yapılmıştır. Bu farklı işlevler, grsel bütünlük gözetilerek gereksinimlerine ve i dinamiklerine uygun biçimde yerleştirilmiştir (Tekeli ve Sisa, 1974). Yatay düzlemde gelişen mimarisi, düşük katlı yapısı, bant pencereler, güneş kırıcı elemanlar, zemin kat boşaltmalarıyla oluşturulan yarı açık mekânlar, cephede konumlanan merdivenler ve rasyonel plan kurgusuyla modern mimarlığın belirgin özelliklerini yansıtmaktadır (Tablo 4). Mimarisi ile kendinden sonraki faklterelere referans olmasının yanı sıra niversitenin kimliğini oluşturan yapılardan birisi olup aynı işlevde kullanılmaya devam etmektedir.

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi

1963'teki yarışmada Yılmaz Sanlı, Yılmaz Tuncer ve Güner Acar birincilik elde etmiş, yapının inşası 1969'da tamamlanmıştır. Tasarım kapsamında dört ayrı eğitim bloğu, kütüphane, idari birim, kafeterya, kreş ve uygulama evi yer almaktadır. Eğitim bloklarının plan düzeninde derslikler, amfiler ve akademisyen odaları merkezi bir dolaşım alanı çevresinde kümelenmiştir. Cephe tasarımında pencere hizasına paralel yatay bir aks boyunca dizilen dşy elemanlar tercih edilmiş, giriş cephesinde küçük dikdörtgen modüllerden oluşan prekast güneş kırıcılar kullanılmıştır (Tablo 4). Yapının orijinal cephe rengi zaman içerisinde değiştirilmiş ancak günümüzde fakülteler aynı işlevini sürdürmektedir.

Tablo 3. Tema 3 kapsamında incelenen yapılar-2

TEMA 3	Alt Tema: Ulusal gururun ifadesi olarak eğitim kurumları	Yapı Türü: Öğrenci yurdu,yemekhane, lise/kolej, teknik okul, üniversite
1945-60 dönemi		
	07 2000 Kişilik Cebeci Yüksek Öğrenim Yurdu (Atatürk Site Yurdu Yerleşkesi) Kaynak: Tekeli vd., 1994 Yarışma tarihi: 1959 Mimar : Metin Hepgüler, Sami Sisa, D. Tekeli Uygulama tarihi: Bilinmiyor Yapı türü: Öğrenci Yurdu Kurum : Yurt Yapıtirma Derneği Konum: Cebeci, Çankaya/ Ankara	
19460-80 dönemi		
	08 Ankara Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Öğrenci Kültür ve Dinlenme Merkezi Kaynak: Tekeli ve Sisa, 1974 Yarışma tarihi: 1960 Mimar : Sami Sisa, Doğan Tekeli, Metin Hepgüler Uygulama tarihi: 1962-68 Yapı türü: Teknik Okul Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Emniyet, Meb Kurumları, Yenimahalle/Ankara	
	09 Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kaynak: Yazının arşivi, 2023 Yarışma tarihi: 1961 Mimar : Behruz Çincin, Altuğ Çincin Uygulama tarihi: 1961-81 Yapı türü: Üniversite/Enstitü Kurum : Orta Doğu Teknik Üniversitesi Konum: Üniversiteler Mah. Çankaya/Ankara	
	10 Elaşığ Teknik Okulu (Fırat Üniversitesi) Kaynak: Aksüt ve Marulyalı, 2001 Yarışma tarihi: 1961 Mimar : Levent Aksüt, Yaşar Marulyalı Uygulama tarihi: 1961-64 Yapı türü: Teknik Okul Kurum : Milli Eğitim Bakanlığı Konum: Fırat Üniversitesi, Merkez/Elaşığ	
	11 Malatya Erkek Teknik Tarım Okulu (Sınır) (Fırat Mesleki ve Teknik Anadol Lisesi) Kaynak: İTÜ, 2023 Yarışma tarihi: 1961 Mimar : K. A. Anu, H. Suher, T. Aydın, A. Erol, M. A. Handan Uygulama tarihi: 1963 Yapı türü: Teknik Okul Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Ziraat Sok. No:42/2, Battalgazi/Malatya	
	12 Karadeniz Teknik Üniversitesi Kaynak: KTU, 2023 Yarışma tarihi: 1962 Mimar : Mustafa Polatoğlu, Nihat Güner Uygulama tarihi: 1963 Yapı türü: Üniversite Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Milli Egemenlik Cd. No:52 Merkez/Trabzon	

Ankara Tandoğan Silahlı Kuvvetler Öğrenci Yurdu

1967'deki yarışmayı Şevki Vanlı ile Ersen Gömleksizoğlu kazanmış ve proje 1968'de tamamlanmıştır. Tandoğan Meydanına yönelen, birbirine bağlı üç blokta oluşan ve L formunda kurgulanan kompleks 10 katlı olup 400 öğrenci kapasitesine sahiptir. Bodrum, zemin ve birinci kat sosyal birimler için ayrılarak baza oluşturulmuştur. Tasarım anlayışı dönemin genel mimari yaklaşımından farklı olup, pencere ve duvar diziliminde asimetrik bir düzen benimsenmiştir (Tablo 4). Bloklardan ikisi erkek, diğeri kız öğrenciler için planlanmış, iki blok arasına 1,5 metreden az boşluk bırakılmıştır. 1988'de TMMOB Mimarlar Odası Ulusal Mimarlık Ödüllerinde Yapı Dalı ödülüne değer görülmüştür. 1997'de yalıtım gerekçesiyle murç sıvalı cephe boyanmış, alüminyum doğramalar değiştirilmiş ve bazı bölümlere tuğla duvarlar eklenmiştir. Bunun üzerine Vanlı, bu müdahalenin yapının özgün niteliğini bozduğunu ileri sürerek hukuki süreç başlatmıştır. Beş yıl süren davanın ardından doğramalar sökülerek yerine ısı yalıtımlı tek parçalı alüminyum doğramalar takılmış ancak cephe rengi eski haline dönüştürülememiştir. 2000'li yıllarda sonuçlanan bu telif hakkı mücadelesi, modern mimarlık mirası örneklerinin korunması adına önemli bir örnek oluşturmuştur (Pekeren Tunçel, 2022). Günümüzde yapı, Türk Silahlı Kuvvetleri Eğitim Vakfı tarafından kullanılmaktadır.

Ankara Polis Eğitim Sitesi

1967'deki yarışmayı Metin Hepgüler kazanmış, proje 1968-1971 yılları arasında uygulanmıştır (Arkitekt, 1968). Yerleşkedeki yapılar eğitim merkezi, yurtlar, sosyal birimler ve servis alanları olarak gruplandırılmış, geniş U formuna sahip bir düzende hâkim rüzgâr yönü dikkate alınarak farklı açılarla konumlandırılmıştır. Cephede taşıyıcı aksların ve tek yöne eğimli çatının taşmaları, yapının özgün formunu tanımlamıştır (Tablo 4). Plan kurgusunda eğitim bloklarında her amfi, yurtlarda her oda farklı açılar veya çıkmalarla yerleştirilerek yapıların kendine has mimari karakteri oluşturulmuştur. Günümüzde Polis Akademisi Başkanlığı Gölbaşı Yerleşkesi olarak kullanılmaya devam etmektedir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Makine ve Elektrik Fakülteleri

1967'deki yarışmanın kazananları Doğan Tekeli, Sami S. Sisa ve Reyhan Koçhisarlıoğlu olmuştur. 1968-1972 yılları arasında uygulanan yapıların tasarımı arazi eğimine dik konumlandırılmış bir omurga üzerine idari ve aka-

demik merkez birimlerinin, öğretim üyelerine ait odaların, dersliklerin ve ortak çalışma alanlarının eklenmesiyle oluşturulmuştur. İki fakülte yapısı, merkezi bir açık alan ve ana aks göz önünde bulundurularak konumlandırılmış, bu kesişim noktasına öğrenci lokali yerleştirilmiştir (Tekeli ve Sisa, 1974). İki katı aşmayan bloklar, arazinin eğimine uyum sağlayacak şekilde kademeli yerleştirilmiş ve nitelikli dış mekân düzenlemeleri elde edilmiştir. Günümüzde aynı işlevle kullanılan fakülteler tasarımıyla modern mimarlığın karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır (Tablo 4).

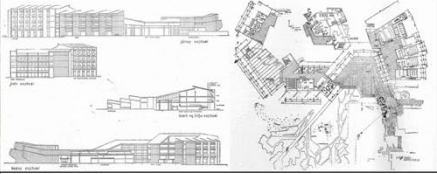
Karadeniz Teknik Üniversitesi Akademik Merkezi

1968’deki yarışmayı Sami S. Sisa ve Doğan Tekeli kazanmış, 1972-1976 yılları arasında inşa edilmiştir. Rektörlük, oditoryum ve kütüphaneden oluşan bloklar çok amaçlı bir meydan kurgulayacak biçimde yerleştirilmiş, 6 x 6 metrelik modüler sistem sayesinde malzeme ve strüktür arasında uyum sağlanmıştır (Tekeli ve Sisa, 1974). Rektörlük ve kütüphane kare plan düzenine sahip olup merkezdeki galeri boşluğuna eklenen merdiven ve cephelere yerleştirilen mekânlarla çözümlenmiştir (Tablo 5). Uluslararası Üslubun karakteristiklerini yansıtan bu yapılar günümüzde aynı işlevi sürdürmekte ve özgün niteliklerini büyük ölçüde korumaktadır.

Diyarbakır Ziya Gökalp (Dicle) Üniversitesi Kampüsü:

1970’teki yarışmada Kemal Ahmet Aru, Yıldırım Sağlıkova, Emre Aru, Yalçın Sağlıkova ve Kadir Yörüker’in projesi birincilik kazanmış, yapılar 1984’te tamamlanmıştır. Yerleşkede Tıp Fakültesi dışındaki tüm fakülteler, avlulu kare plan şemasına sahip üç katlı bir modülün tekrar edilmesiyle oluşturulmuştur. Geleneksel Diyarbakır evlerinde olduğu gibi avlu etrafına sıralanmış birimleri andıran bu plan düzeni kolaylıkla tekrarlanabilme ve ihtiyaç doğrultusunda büyütülebilme özelliği taşımaktadır. Bu modüler düzen çerçevesinde Diş Hekimliği, Hukuk, Fen, Ziraat, Eğitim ve Eczacılık Fakülteleri hayata geçirilmiştir. Ancak diğer yapılarda projenin aslına sadık kalınmayarak üniversite arazisine dağılan ve birbirinden kopuk bir planlama anlayışı tercih edilmiştir (Dalkılıç, 2023). Cephe tasarımında, düşey güneş kırıcılar ve çatı hizasında cepheden taşan kirişler öne çıkarken, yapının köşelerinde kullanılan pahlı kare formlar karakteristik bir kimlik kazandırmıştır (Tablo 5). Fakülteler günümüzde aynı işlevlerini sürdürmektedir.

Tablo 4. Tema 3 kapsamında incelenen yapılar-3

TEMA 3	Alt Tema: Ulusal gururun ifadesi olarak eğitim kurumları	Yapı Türü: Öğrenci yurdu,yemekhane, lise/kolej, teknik okul, üniversite
19460-80 dönemi		
	Kaynak: Lefkoşaturkilesi, 2023	Kaynak: Haberikibris, 2017
	13 Lefkoşa Türk Kız Lisesi (Sınırlı) (Lefkoşa Türk Lisesi)	Yarışma tarihi: 1960 Mimar : Ahmet Vural Bahaettin
		Uygulama tarihi: 1963 Yapı türü: Lise/Kolej
		Kurum : Lefkoşe Okulları Yönetim Kurulu Konum: Cemal Gürsel Cad. Lefkoşe/Kıbrıs
	Kaynak: Yazının arşivi, 2023	Kaynak: Tekeli vd, 1994
	14 Ege Üniversitesi Fen Fakültesi	Yarışma tarihi: 1963 Mimar :Yılmaz Sanlı, Yılmaz Tuncer, Güner Acar
		Uygulama tarihi: 1964-65 Yapı türü: Üniversite/Enstitü
		Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Erzene, Ege Ün. Bornova/İzmir
	Kaynak: Yazının arşivi, 2023	Kaynak: Arkitekt, 1963
	15 Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi	Yarışma tarihi: 1963 Mimar :Behruz Çinici, Altuğ Çinici
		Uygulama tarihi: 1967 Yapı türü: Üniversite/Enstitü
		Kurum : Orta Doğu Teknik Üniversitesi Konum: Erzene, Ege Ün. Bornova/İzmir
	Kaynak: Sozen, 1984	Kaynak: Pekeran Tunçel, 2022
	16 Ankara Tandoğan Silahlı Kuvvetler Öğrenci Yurdu (Sınırlı)	Yarışma tarihi: 1967 Mimar : Şevki Vanlı, Ersen Gömleksizçoğlu
		Uygulama tarihi: 1968 Yapı türü: Öğrenci Yurdu
		Kurum : Milli Savunma Bakanlığı Konum: Gazi Mustafa Kemal Bv. No:166 Çankaya/Ankara
	Kaynak: Polisakademisi, 2023	Kaynak: Arkitekt, 1968
	17 Malatya Erkek Teknik Taram Okulu (Sınırlı) (Prat Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi)	Yarışma tarihi: 1967 Mimar : Metin Hepgüler
		Uygulama tarihi: 1968-71 Yapı türü: Teknik Okul
		Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Eymir, 49. Sk., Çankaya/Ankara
	Kaynak: Tekeli vd, 1994	Kaynak: Tekeli ve Sisa, 1974
	18 Karadeniz Teknik Üniversitesi Makine ve Elektrik Fakültesi	Yarışma tarihi: 1967 Mimar : Doğan Tekeli, S. Sisa, R. Koçhisarioğlu
		Uygulama tarihi: 1968-72 Yapı türü: Üniversite/Enstitü
		Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Milli Egemenlik Cd. No:58, Merkez/Trabzon

Antalya Turizm ve Otelcilik Meslek Lisesi

1974’te açılan yarışmayı Zafer Aldemir, Nükhet Ünsal, Osman Türker ve Mehmet Avcı’nın projesi kazanmış, 1979-1986 yılları arasında uygulanmıştır. Eğitim, otel, restoran ve servis gibi farklı işlevleri bünyesinde toplayan tasarımda ayrı girişlere sahip kütleler farklı kotlarda ve tek eğimli çatı çözümleriyle biçimlendirilmiştir. İç avlu düzeniyle zemin katta tüm birimlerin birbirleriyle bağlantısı sağlanmıştır. Özgün plan şemasıyla dikkat çeken yapıda, cephelerde standart pencere dizilimi benimsenmiştir (Tablo 5). Bu yapı turizm sektörüne istihdam sağlamasına yönelik alt kademe turizm personeli yetiştiren otelcilik ve turizm meslek liseleri yapı tipolojisinin yarışma yolu ile üretilen ilk örneklerindendir. Bu anlamda örgün turizm eğitimi açısından özgün yapı tipolojisi ile sosyal değer ve referans değeri taşımaktadır (Özmen ve Etyemez Çıplak, 2023). Zaman içinde dış cephede kullanılan özgün rengi değiştirilen yapı günümüzde Falez Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile Uygulama Otelı olarak işlevini sürdürmektedir.

Erzurum Atatürk Üniversitesi Yemekhanesi

1975’teki yarışmada Tamay Sütmen, Yılmaz Koçak ve İhsan Özcan’ın projesi birincilik kazanmıştır. Dikdörtgen planlı yapının kuzey cephesi iki, güney cephesi tek katlı tasarlanmıştır. Yapının en belirgin özelliği, çatıda yer alan pencereleridir (Tablo 5). Bu pencereler sayesinde yemek salonu aydınlık ve ferah bir mekân niteliği kazanmıştır. 2022’de çıkan bir yangın sonucu çatısı ve iç mekânları ciddi şekilde zarar görmüştür. Onarım çalışmalarının ardından günümüzde yemekhane ve Kariyer Planlama Merkezi olarak kullanılmaktadır.

İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi

1976’daki yarışmada Merih Karaaslan’ın projesi birincilik elde etmiş ve 1983’te inşası tamamlanmıştır. Boğaz manzarasına sahip Hisarüstü sırtlarında 26 metrelik kot farkı bulunan arazide konumlanan tasarım, eğime dik bir omurga üzerinde kurgulanmıştır. Bu omurgaya altı koldan bağlanan derslikler, dekanlık, öğretim üyeleri odaları, amfiler ve yemekhane, iki katlı bir düzen içinde yerleştirilmiştir (Tablo 5). Taşıyıcı sistemin cepheye yansıtıldığı, eğimli çatıyla çözümlenmiş ve araziye özgü bir anlayışla tasarlanmış fakülte yapısı, günümüzde Boğaziçi Üniversitesi Hisar Kampüsünde Yönetim Bilimleri Fakültesi olarak kullanılmaya devam etmektedir.

Tablo 5. Tema 3 kapsamında incelenen yapılar-4

TEMA 3

Alt Tema: Ulusal gururun ifadesi olarak eğitim kurumları

Yapı Türü: Öğrenci yurdu,yemekhane, ilse/kolej, teknik okul, üniversite

19460-80 dönemi

Kaynak: Tekeli vd, 1994

Kaynak: Tekeli ve Sisa, 1974

19 Karadeniz Teknik Üniversitesi Akademik Merkezi

Yarışma tarihi: 1968
Mimar : Sami S. Sisa, Doğan Tekeli

Uygulama tarihi: 1972-76
Yapı türü: Üniversite/Enstitü

Kurum : Bayındırlık Bakanlığı
Konum: Milli Egemenlik Cd. No:35, Merkez/Trabzon

Kaynak: Abcfuture, 2023

Kaynak: Arkitekt, 1972

20 Diyarbakır Ziya Gökalp (Dicle) Üniversitesi Kampüsü

Yarışma tarihi: 1970
Mimar :K. A. Aru, Y. Sağlıkova, E. Aru, Y. Sağlıkova, K.Yörüker

Uygulama tarihi: 1984
Yapı türü: Üniversite/Enstitü

Kurum : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü
Konum: Kitabül, Sur/Diyarbakır

Kaynak: Yazann arşivi, 2023

Kaynak: Mimarlık, 1975a

21 Antalya Turizm ve Otelcilik Meslek Lisesi (Falez Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Uygulama Oteli)

Yarışma tarihi: 1974
Mimar :Zafer Aldemir, N.Ünsal, O.Türker, M.Avcı

Uygulama tarihi: 1979-86
Yapı türü: Lise/Kolej

Kurum : Bayındırlık Bakanlığı
Konum: Tank Akıtopu Cd. No:4 Muratpaşa/Antalya

Kaynak: Erzurumhaber, 2023

Kaynak: Mimarlık, 1975b

22 Erzurum Atatürk Üniversitesi Yemekhanesi

Yarışma tarihi: 1975
Mimar : Tamay Sütmen, Yılmaz Koçak, I. Özcan

Uygulama tarihi: Bilinmiyor
Yapı türü: Yemekhane

Kurum : Bayındırlık Bakanlığı
Konum: Atatürk Mah., Yakutiy/Erzurum

Kaynak: Karaaslan ve Öztekin, 2001

Kaynak: Mimarlık, 1976

23 İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi

Yarışma tarihi: 1976
Mimar : Meriç Karaaslan

Uygulama tarihi: 1983
Yapı türü: Üniversite/Enstitü

Kurum : Bayındırlık Bakanlığı
Konum: Boğaziçi Üniv. Hisar Kampüsü Bebek/İstanbul

Alt Tema: Müzelere ve kütüphanelere artan erişilebilirlik

1930–1980 arası dönemde Türkiye’nin müze ve kütüphane yapıları, kültürel modernleşmenin mekânsal yansımaları olarak hem mimari üslup hem kamusal erişim anlayışında köklü bir dönüşüm geçirmiştir. Bu süreçte yarışmalar, modern mimarlığın kurumsallaşmasını sağlarken eğitim, bilgi ve kültür mekânlarının herkese açık olma ilkesi, mimarlığın toplumsal işlevini yeniden tanımlamıştır. Böylece müze ve kütüphane yapıları, Türkiye’de modern mimarlığın yalnızca biçimsel değil, kamusal erişim odaklı kültürel bir dönüşümün de temel taşı haline gelmiştir. Bu alt tema kapsamındaki yarışma projeleri arasından uygulamaya geçirilmiş yapılar ile ilgili bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

1930-45 Dönemi

Bu dönem, Cumhuriyet’in kamusal kültür politikalarının bir yansıması olarak, genellikle merkezi plana sahip, kamusal erişimi kolaylaştıran anıtsal giriş akslarıyla tasarlanan müze ve sergi yapılarının devlet eliyle kurumsallaştığı bir evre olmuştur. Mekân organizasyonu, dönemin hedefleriyle uyumlu biçimde kamunun “eğitilmesi ve aydınlatılması” düşüncesine hizmet etmiştir. Böylece erken Cumhuriyet dönemi yapıları, mimari modernizmin biçimsel yönlerinden çok, toplumsal işleviyle öne çıkmıştır.

Ankara Sergievi Binası

Cumhuriyet’in erken döneminde, 1933’te uluslararası katılımlı düzenlenen yarışmada iki proje birincilik kazanmıştır. Ancak Paolo Vietti Violi’nin önerisi yüksek maliyetli bulunduğu için, diğer birinci seçilen Şevket Balımcı’nın tasarımı uygulanmıştır (Arkitekt, 1933). 1934’te tamamlanan yapı, yalın kurgusu ve geometrik formuyla modern mimarlık üslubunu yansıtırken dairesel kütlesi, saat kulesi ve pencere düzenleriyle *Art Deco* ve *Streamline Moderne* etkilerini de barındırmaktadır. 1946’ya kadar sergievi olarak hizmet veren yapı, sonrasında opera binasına dönüştürülmüş, dönüşüm çalışmaları Paul Bonatz tarafından II. Ulusal Mimarlık anlayışında gerçekleştirilmiştir. 1948’de yeniden açılan yapıda kule kaldırılmış, pencere oranlarında değişiklik yapılmıştır (Tablo 6). Zaman içinde biçimsel ve işlevsel değişikliklere uğramasına rağmen, Cumhuriyet döneminin mimari anlayışı, ekonomik koşulları ve politik atmosferi hakkında önemli veriler sunmaktadır. Günümüzde Büyük Tiyatro/Opera olarak işlevini sürdürmektedir.

1960-80 Dönemi

Bu dönem, Türkiye’de mimari üretimin çeşitlendiği, yarışma kültürünün kurumsallaştığı ve modernist düşüncenin teknolojik ve mekânsal derinlik kazandığı bir dönem olmuştur. Modern mimarlık artık yalnızca biçimsel değil, sosyo-mekânsal bir olgu haline gelmiştir. Bu dönemdeki müze ve kütüphaneler, önceki dönemlere göre hem plan şeması hem cephe dili bakımından çok daha karmaşık ve katmanlı bir karakter sergilemiştir.

Antalya Bölge Müzesi

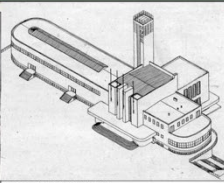
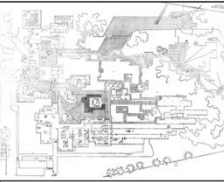
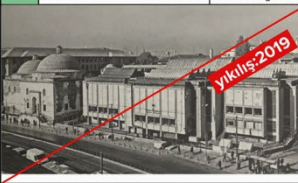
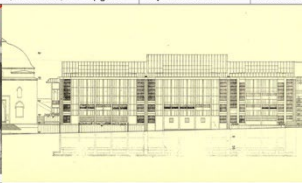
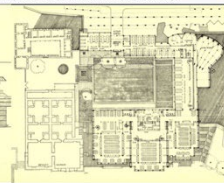
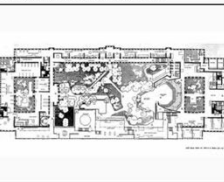
1964’teki yarışmada Doğan Tekeli, Sami Sisa ve Metin Hepgüler’in projesi birinci seçilmiş ve 1968-1971 yılları arasında uygulanmıştır. Açık, yarı açık ve kapalı mekânların kurgusu ile iç avlular etrafında düzenlenerek geniş bir teşhir bahçesine yer verilmiştir. Kademeli ve parçalı kütle anlayışıyla iç ve dış dolaşım, kronolojik sıraya göre düzenlenen mekânlar doğrultusunda şekillenmiştir. Ancak 1980’lerde yaşanan yalıtım sorunları nedeniyle teras çatılarının kırma çatıyla değiştirilmesi ve yarı açık mekânlardan birinin kapatılması özgün tasarımı zedelemiştir (İncedemir vd., 2021). Antalya Arkeoloji Müzesi zaman içinde uğradığı değişimlere karşın, inşa edildiği dönemin mimari yaklaşımını yansıtmaya devam etmiştir. 1970’lerden bu yana kentin belleğinde önemli bir yere sahip olmuş ve sonraki müze yapıları için örnek teşkil etmiştir. Ancak kültürel miras ile ilgilenen çeşitli sivil toplum kuruluşlarının çabalarına ve uzmanların görüşlerine rağmen Eylül 2025’te yıkılmıştır (Tablo 6). Bu durum, yalnızca fiziksel bir yapının kaybı değil, Cumhuriyet dönemi modernleşme sürecinin mekânsal hafızasından bir sayfanın daha silinmesi anlamına gelmektedir.

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi

1965’teki yarışmayı Şandor Hadi ve Hüseyin Baştañçelik kazanmış, yapı 1970-1985 yılları arasında tamamlanabilmiştir. Projede öngörülen kuzey bölümdeki mekânlar uygulanmamıştır. Tasarım alanı Hasanpaşa Medresesi, Beyazıt Hamamı ve Medresesi gibi tarihi yapılarla çevrelenmiştir. Beyazıt Hamamının yüksekliği esas alınarak geliştirilen projede, hamamın pencere aksları betonarme modül sistemiyle uyumlu hale getirilmiştir. Okuma salonlarının yanı sıra, büyük bir oditoryum, iki konferans salonu ve idari birimlerden oluşan kütüphanenin iç mekânları geniş galeri boşluklarıyla kurgulanmıştır (Hadi, 1972). Cephe ve kütle düzeninde modern mimarlığın etkileri ile brütalist yaklaşımın izleri açıkça görülmektedir (Tablo 6). Türkiye’nin ilk üni-

versite kütüphanesi olma özelliğini taşıyan yapı, 2012’de yerine yeni bir kütüphane yapılmasıyla gündeme gelmiş ve 34 yıl boyunca kente simgesel, tarihsel, estetik değer katan bu yapı 2019 yılında yıkılmıştır.

Tablo 6. Tema 3 kapsamında incelenen yapılar-5

TEMA 3	Alt Tema: Müzelere ve kütüphanelere artan erişilebilirlik	Yapı Türü: Müze, kütüphane	
1930-45 dönemi			
	Kaynak: Yazarın kişisel arşivi, 2023	Kaynak: Sözen, 1984	Kaynak: Arkitekt, 1933
	24 Ankara Sergievi Binası (Büyük Tiyatro/Opera)	Yarışma tarihi: 1933 Mimar : Şevket Balmumcu	Uygulama tarihi: 1934 Yapı türü: Müze Kurum : Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti Konum: Atatürk Bv No:20, Altındağ/Ankara
1960-80 dönemi			
	Kaynak: Yazarın arşivi, 2023	Kaynak: Tekeli ve Sisa, 1974	Kaynak: Arkitekt, 1964
	25 Antalya Bölge Müzesi (Antalya Arkeoloji Müzesi)	Yarışma tarihi: 1964 Mimar : Doğan Tekeli, Sami Sisa, M. Hepgüler	Uygulama tarihi: 1968-71 Yapı türü: Müze Kurum : Bayındırlık Bakanlığı Konum: Konyaaltı Cd. No:88, Muratpaşa/Antalya
1960-80 dönemi			
	Kaynak: Hasol, 2017	Kaynak: Hadi, 1972	
	26 İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi	Yarışma tarihi: 1965 Mimar : Şandor Hadi, Hüseyin Baştaçelik	Uygulama tarihi: 1970-85 Yapı türü: Kütüphane Kurum : İstanbul Üniversitesi Konum: Ordu Cd. No:1, Fatih/İstanbul
1960-80 dönemi			
	Kaynak: Yazarın arşivi, 2023	Kaynak: Sözen ve Topan, 1973	Kaynak: Sözen, 1984
	27 İstanbul Harbiye Askeri Müzesi (Sınırlı)	Yarışma tarihi: 1967 Mimar : Nezh Eldem	Uygulama tarihi: 1967-91 Yapı türü: Müze Kurum : Milli Savunma Bakanlığı Konum: Vali Konağı Cd. No:2, Şişli/İstanbul

İstanbul Harbiye Askeri Müzesi

1967’de sınırlı katılımla düzenlenen yarışmada Nezh Eldem birinci seçilmiş, proje uzun süren inşaa sürecinin ardından 1991’de tamamlanmıştır. Müze, eski Harbiye Mektebi yapılar topluluğu içinde, Vali Konağı Caddesi yönünde 1959’da yıkılan bölümün yerine yapılmıştır (Tablo 6). İki katlı tasarlanan yapının caddeye bakan cephesinde, dışta ahşap kafesli, içte storlu pencere düzeni kullanılmıştır. Betonarme taşıyıcıların vurgulandığı cephe, üst

kat seviyesinde belirli aralıklarla yerleştirilen dikey pencereler dışında genel olarak masif bir görünüm sergilemektedir (Erkal, 2020). Yapı, bütüncül tasarımı ile müzecilik anlayışının önde gelen örneklerinden biridir. Günümüzde iç mekânlardaki kaplamalar dâhi özgünlüğünü korumaktadır. Ayrıca, müzenin eklemlendiği yaklaşık 150 yıllık tarihi yapılar Mustafa Kemal Atatürk ve Cumhuriyet'in önde gelen kurucularının eğitim aldığı mekânlardır. 2007'de modern müzecilik anlayışına uygun sergi salonları, dioramalar, haritalar, ışıklı panolar, heykeller ve tablolarla yeniden düzenlenmiş, 2020'de belirli bölümleri onarım ve bakıma alınmıştır. Günümüzde aynı işlevini sürdürmektedir.

Alt Tema: Dinin değişen mekanları

1960–1980 dönemi, Türkiye'de mimarlığın genelinde olduğu gibi dini yapı tasarımında da biçimsel ve kavramsal dönüşümlerin yaşandığı bir evredir. Bu süreçte modern mimarlık ilkeleriyle İslami mekânın özünü uzlaştırma çabaları görülmektedir. Artan kentleşme, toplumsal hareketlilik ve modern yaşam biçimleri, ibadet mekânlarını yalnızca dinsel ritüelin değil, kentsel aidiyetin ve toplumsal bütünleşmenin yerleri haline getirmiştir. Böylece “dinin değişen mekânları”, bu dönemde biçimsel ve işlevsel düzeyde, özellikle modern cami projeleri 1960'ların ortalarından itibaren modernleşme ile gelenek arasındaki gerilimi mekânsal düzlemde görünür kılmıştır. Bu alt tema kapsamında uygulanmış yalnızca bir tane örneği bulunan cami yarışma projesi incelenmiştir.

1960-80 Dönemi

Samsun Diyanet Sitesi

1973'teki yarışmayı Vedat İşbilir ve Sevinç Şahin kazanmış, 1976-1985 yılları arasında uygulanmıştır. Geleneksel cami tipolojisinden farklı bir anlayışla ele alınan tasarım, büyük ölçekli betonarme kabuk kubbenin taşıdığı dört ayaktan meydana gelmektedir. Kemerlerin arasındaki boşlukların camla kaplanması sayesinde iç mekâna gün ışığı girmesi sağlanmıştır (Akar ve Pilehvarian, 2019). İç süslemeleri dönemin sanatçıları tarafından gerçekleştirilmiştir. Cami tasarımı kubbeye strüktürel, avlu ve son cemaat yerine ise mekânsal olarak modernist bir anlayışla yaklaşmış ve özgün bir yorum getirmiştir (Özel, 2023). 2002'de kapsamlı bir restorasyon sürecinden geçmiştir. Tasarımıyla Türkiye modern mimarlığında önemli bir yere sahip olan yapı, aynı zamanda kentin kolektif hafızasında güçlü bir iz bırakmıştır (Tablo 7). İbadet işlevinin yanı sıra zemin kattaki ticari birimler kent merkezine hareket

katmıştır. Ancak 2021’de Cumhuriyet Meydanı dönüşüm projesi kapsamında yıkılması gündeme gelmiş, bunun üzerine Mimarlar Odası Samsun Şubesi koruma ve tescil talebinde bulunmuştur. 2022’de reddedilen başvuru yargıya taşınmış olup, caminin geleceği belirsizliğini korumaktadır.

Tablo 7. Tema 3 kapsamında incelenen yapılar-6

TEMA 3		Alt Tema: Dinin değişen mekanları		Yapı Türü: Cami		
1960-80 dönemi						
	Kaynak: Tripadvisor, 2025		Kaynak: Arkitekt, 1974			
	28	Samsun Diyanet Sitesi (Site Camii)	Yarışma tarihi: 1973	Uygulama tarihi: 1976-85	Kurum : Samsun Belediyesi	
			Mimar :Vedat İbibilir, Sevinç Şahin	Yapı türü: Cami	Konum: Mevlâhane Cd. No:8, İlkadım/Samsun	

Tartışma ve Sonuç

Türkiye’de 1930–80 arasında yarışma yoluyla üretilmiş din, eğitim ve kültür yapıları, modern mimarlığın merkezi Avrupa akademilerinde kodlanan formlarının doğrudan bir uzantısı olarak değil, “Batı-dışı modernlikler” literatürünün işaret ettiği seçici, bağlamsal ve çoğul alımlama süreçleri üzerinden şekillenmiştir. Bu kurumsal yapı stoğu, modernizmi yeni kamu politikalarının, toplumsal dönüşümlerin ve devlet ölçeğindeki modernleşme stratejilerinin mekânsal arayüzü olarak içselleştirmiştir. Türkiye’nin modern mimari üretimi, CIAM’ın evrenselci planlama ilkelerine tam anlamıyla eklenmekten çok, bu ilkeleri kendi teknik kapasitesi, yerleşik gelenekleri, ekonomik imkânları ve kültürel beklentileri içinde yeniden müzakere eden bir pratik olarak okunmalıdır. Yarışmalar aracılığıyla ortaya çıkan bu yapılar, biçimsel olarak modernist ilkeleri paylaşıyorlar da işlevsel kurguları, mekânsal örgütlenmeleri ve kamuya erişimi önceleyen çözümleriyle Türkiye’ye özgü bir modern mimarlık dilinin oluşmasına katkıda bulunmuştur. Bu durum, söz konusu yapıların bugün neden hem korunma hem yıkım süreçlerinde bu kadar kırılgan bir konumda durduğunu da açıklamaktadır. Türkiye modernleşmesi ne “tam anlamıyla ithal edilmiş” ne de “yerelci bir kopukluk” içinde gelişmiştir; aksine iki düzlemi sürekli olarak birbirine temas eden hibrit bir üretim alanından doğmuştur.

1930–1980 yılları arasında Türkiye’de yarışma yoluyla inşa edilen yapıların günümüze ulaşma biçimleri, yalnızca mimari niteliklerle değil, aynı zamanda kurumsal sahiplenme, toplumsal bellek ve miras politikaları ile doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, bazı yapıların korunarak varlığını sürdürmesi, bazılarının yıkılarak yerini yeni işlevlere bırakması, Türkiye’de modern mimarlığın kırılgan sürekliliğini ortaya koymaktadır. Çalışmada “Ulusal gururun ifadesi olarak eğitim kurumları” alt temasında incelenen 21 üniversite/enstitü yapılarının hiçbirisi günümüzde yıkılmamış olup, tamamı aktif kullanılmaktadır. Bu yapıların korunarak günümüze ulaşmasında, kent içinde yüksek rant potansiyeline sahip bölgelerde yer almamaları, siyasi ideolojilerin yansıma aracı olarak kullanılmamaları ve idari süreçlerinin doğrudan ilgili üniversiteler tarafından yürütülmesi önemli rol oynamıştır. Ancak bu alt tema altındaki İstanbul Moda Lisesi ile Cebeci Yüksek Öğrenim Yurdu, “müzelere ve kütüphanelere artan erişilebilirlik” alt temasındaki İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ve Antalya Bölge Müzesi depreme dayanıksızlığı ve kapasite arttırımı gibi gerekçelerle yıkılmıştır. Meslek örgütlerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve bazı mimar/mühendislerin çeşitli itirazlarına ve şeffaflık eksikliğine dair şikâyetlerine rağmen bu yıkımların hiçbirinin önüne geçilememiştir. Bu yıkımlar koruma kararlarının yalnızca “yapı” üzerinden değil, kullanıcı deneyimi, sosyal, kültürel ve mimari değerler gibi çok boyutlu yönlerle ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bunlar gibi modern mimarlık yapıları sistematik olarak “depreme dayanıksızlığı veya yenisi yapılacak olması” gerekçesiyle yıkılmaya devam etmesi halinde modern mimarlık mirasının sürekliliği ciddi bir tehlike altına girecektir.

Türkiye’de modern mimarlık mirasının korunması veya yıkılması, salt fiziksel müdahalelerle açıklanamayacak ölçüde politik, ekonomik ve kültürel güç ilişkilerinin iç içe geçtiği bir meseledir. Modern mimarlığın erken Cumhuriyet döneminde “ilerleme” ve “ulus inşası”nın mekânsal ifadesi olarak sahiplenilmesi, bu yapıların belli bir tarihsel dönemde ideolojik temsiller kazandığını göstermektedir (Bozdoğan, 2001). Ancak 1950 sonrasında kentleşmenin hızlanması, ekonomik serbestleşme ve neoliberal dönüşüm, bu yapıların büyük bölümünü “yenileme” söylemleri altında yıkıma açık hale getirmiştir. Bu süreçte koruma kültürünün gelişmemiş olması kadar, modern mimarlığın toplum hafızasında duygusal bir karşılık bulamaması da belirleyici olmuştur.

Uluslararası ölçekte modern mirasın korunması/yıkımı dinamikleri farklı ülke bağlamlarında değişen ideolojik, toplumsal ve ekonomik çerçeveler içinde biçimlenmiştir. Batı Avrupa ülkelerinde, özellikle Fransa, Almanya ve

Hollanda’da 1980’lerden itibaren kurumsallaşmaya başlamıştır (Jokilehto, 2017). Bu ülkelerde modern mimarlık, “ulusun modern hafızası”nın bir bileşeni olarak ele alınmakta ve “yakın geçmişin korunması” söylemiyle desteklenmektedir (Pendlebury, 2013). Türkiye’de ise modern mimarlığın Batı’daki gibi tarihsel bir değer kategorisine dönüşmemesi, koruma rejiminin siyasi yönelimlere ve ekonomik çıkar ilişkilerine bağımlı olmasıyla ilgilidir. Buna karşın, son yıllarda artan akademik ilgi, belgeleme çalışmaları ve “modern miras envanteri” girişimleri, Türkiye’de modern döneme ait yapıların yalnızca estetik değil, toplumsal hafıza üretimi açısından da korunmaya değer olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Türkiye örneği, modern mirasın korunmasında yalnızca mimari niteliğin değil, kamusal algı, politik aidiyet ve ekonomik sistemlerin etkileşimiyle belirlenen özgün bir dinamik ortaya koymaktadır.

Extended Abstract

An analysis of modern architectural buildings constructed through competitions in Turkey within the twentieth-century historic thematic framework

This study offers a comprehensive evaluation of religious, educational, and cultural buildings realized through architectural design competitions in Turkey between 1930 and 1980. It examines their place in the history of modern architecture alongside their architectural characteristics, institutional roles, and present-day conditions. The study is grounded in the assumption that competitions functioned not merely as mechanisms of building production, but also as instruments that shaped the diffusion, localization, and institutionalization of modern architecture in Turkey. In this sense, it argues that—rather than reproducing universally defined norms of modernism—Türkiye generated “non-Western modernism” that were transformed by local dynamics. These buildings emerged not through the direct application of the European-centered CIAM paradigm, but through selective appropriation and adaptation to local conditions, revealing the distinctive institutional, cultural, and spatial qualities of Turkish modernism.

Methodologically, the research is informed by the analytical approach proposed in *The Twentieth-Century Historic Thematic Framework: A Tool for Assessing Heritage Places* (2021), developed in collaboration with ISC20C (International Scientific Committee on 20th Century Heritage) and the Getty Conservation Institute (GCI). This framework supports a holistic assessment of twentieth-century buildings by addressing their aesthetic, social, cultural, and historical dimensions. First, the study contextualizes the framework’s main themes and sub-themes for Turkey; it then classifies competition-built projects into three periods: 1930–45, 1945–60, and 1960–80. This approach enables the analysis not only of historical and aesthetic value, but also of current existence, patterns of use, and relationships to heritage policy. For each case, knowledge on the architect, year of completion, plan and massing, façade design, relevant sub-theme(s) and building type, associated values, and current status is documented through tables and visual materials. In doing so, the study moves beyond a descriptive account of Turkish modern architecture and foregrounds the ways competitions shaped institutional modernization and cultural representation.

The findings highlight the distinctive character of competition-produced modern architecture in Turkey. The 1930–45 period, corresponding to the early Republican

era, marks a phase in which competitions became prominent as instruments for the spatial representation of a modern national identity. The Ankara Exhibition Hall, for instance, combines a simple geometric form and modernist vocabulary with Art Deco and Streamline Moderne influences. Analyses of buildings from this period indicate that Turkish modernism did not align straightforwardly with international norms; instead, it developed through an assimilative practice attuned to local cultural, economic, and political conditions. These projects played a decisive role in framing modernization as cultural policy and in disseminating a modern architectural identity across Anatolian cities.

The 1945–60 period stands out as an era of post-war reconstruction and intensified public investment. Institutional actors—most notably Ministries—organized competitions that strengthened their role as key employers in the sector and enabled modern planning principles to be applied more explicitly. University campuses and educational buildings from this phase are characterized by functional planning, restrained massing, and façades aligned with structural logic. Competitions facilitated not only aesthetic and technical assessment, but also the transfer of emerging models of public use into architectural space. The analysis suggests that modern architecture in this period was reinterpreted under Turkish conditions through an emphasis on functionality and rationalism.

Between 1960 and 1980, competition culture and modern architectural practice became more firmly institutionalized and diversified. Projects such as the Antalya Archaeological Museum and the Harbiye Military Museum demonstrate how internal courtyards, semi-open circulation, fragmented masses, and brutalist aesthetics could produce a synthesis between modernism and local context. Competitions for mosques and other religious buildings enabled the reinterpretation of traditional typologies through modern architectural language, leading to some of the earliest examples of modern mosque architecture. More broadly, competition entries moved beyond uniform, prismatic massing to propose solutions responsive to local geography, climate, and patterns of use—underscoring the multi-layered and context-specific nature of Turkish modernism.

A further contribution of the study lies in its examination of the preservation and demolition dynamics affecting modern architectural heritage, as observed through competition-built works. The demolition of the Antalya Archaeological Museum, for example, can be attributed to factors such as the comparatively low cultural value often assigned to modern buildings, pressures related to land and use, and disruptions in institutional continuity. Conversely, buildings such as the Ankara Police and Gendarmerie Academy and the Harbiye Military Museum have endured due to strong institutional affiliation, sustained public function, and established spatial identity. International comparisons indicate that these challenges are not unique to Turkey: the demolition of brutalist campus buildings in the UK and reinforced-concrete buildings from the 1960s in Germany shows that modern heritage value is shaped by political

and cultural context. Turkey's particularity, however, lies in the extent to which modern architecture was produced through state-sponsored competitions and in how these buildings served as direct spatial representations of modernization projects.

In conclusion, the study demonstrates the institutional and spatial significance of competition-built religious, educational, and cultural buildings in Turkey for understanding the country's modern architectural history. Competitions brought into view not only the formal and aesthetic dimensions of modern architecture, but also its social functions, public representational role, and adaptation to local conditions. These buildings constitute a critical resource for assessing the evolution of modern architecture in Turkey, its negotiation of national and international contexts, and the challenges of recognizing and safeguarding its heritage value. By rethinking universal narratives of modernism through the lens of decentralized modernities, the article also advances a theoretical discussion of the distinctive institutional and spatial character of Turkish modernism.

Kaynakça/References

- Abcfuture. (2023). *Dicle Üniversitesi galeri*. <https://abcfuture.com.tr/tr/universities/dicle-university>
- Akar, M., & Pilehvarian, N. K. (2019). Türkiye'de güncel cami mimarisi üzerine bir araştırma: İstanbul Esenler ilçesi örneği. *Yakın Mimarlık Dergisi*, 2(2), 63–89.
- Aksüt, L., & Marulyalı, Y. (2001). UMO limited şirketi. *Mimarlık Dergisi*, 301, 13–21.
- Arkitekt. (1933). Sergi binası müsabakası. *Arkitekt Dergisi*, 29, 131–153.
- Arkitekt. (1947). İstanbul Üniversitesi hukuk ve ekonomi fakülteleri ek binaları proje müsabakası. *Arkitekt Dergisi*, 191–192, 255–273.
- Arkitekt. (1959). Samsun koleji proje müsabakası. *Arkitekt Dergisi*, 294, 18–24.
- Arkitekt. (1963). Ege üniversitesi ziraat fakültesi proje yarışması. *Arkitekt Dergisi*, 312, 124–133.
- Arkitekt. (1964). Antalya bölge müzesi mimari proje yarışması. *Arkitekt Dergisi*, 314, 28–37.
- Arkitekt. (1966). Erzurum Atatürk üniversitesi. *Arkitekt Dergisi*, 323, 109–115.
- Arkitekt. (1968). Ankara polis eğitim sitesi mimari proje yarışması. *Arkitekt Dergisi*, 329, 33–44.
- Arkitekt. (1974). Samsun diyanet sitesi mimari proje yarışması. *Arkitekt Dergisi*, 355, 133–147.
- Aydın Sancaroğlu, A. (2023). 1950 sonrası Türkiye mimarlığında modern arayışlar: Karadeniz Teknik Üniversitesi kampüsü yarışma projeleri. In F. Sönmez & S. Arslan Selçuk (Eds.), *Anadolu'nun imarında yarışmalar: 1930–1990* (pp. 247–256). İdealkent Yayınları.
- Başbuğ, T. (2010). Açılış konuşmaları. In T. Çakıroğlu (Ed.), *Ulusal mimarlık yarışmaları 2* (pp. 7–16). TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi.

- Biçer, C., & San, R. (1938). Polis jandarma mektebi. *Arkitekt Dergisi*, 86, 33–39.
- Bozdoğan, S. (2001). *Modernism and nation building: Turkish architectural culture in the early republic*. University of Washington Press.
- Bozdoğan, S., & Akcan, E. (2012). *Turkey: Modern architectures in history*. Reaktion Books.
- Bülbül Bahtiyar, T. (2024). *Türkiye’de yarışma yoluyla elde edilmiş uygulamaların (1930–1980) modern mimarlık mirası kapsamında değerlendirilmesi* (Doktora tezi, Ulusal Tez Merkezi, Tez No: 855768).
- Çağlar, N. (2013). Mimarlık yarışmaları iyi şeyler (mi)dir? *TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Dosya*, 31(1), 4–9.
- Dalkılıç, N. (2023). Diyarbakır üniversitesi (Dicle üniversitesi) tıp fakültesi ve araştırma hastanesinin yapım serüveni. In F. Sönmez & S. Arslan Selçuk (Eds.), *Anadolu’nun imarında yarışmalar: 1930–1990* (pp. 339–348). İdealkent Yayınları.
- Erder, C., Bilgin Altınöz, A. G., Peker, E., Altan, T. E., Bertram, J. K., Akman, S., & Baş Bütünler, F. (2015). *Korumaya esas olarak ODTÜ kampüsü’nün değerlerinin saptanması* (ODTÜ BAP 02.01.2014.001 Yükseköğretim Kurumları Destekli Proje).
- Erkal, N. (2020). Nezih Eldem’in bütüncül mimarlığı: Harbiye askerî müze ve kültür sitesi. *Mimarlık Dergisi*, 441, 41–47.
- Erzurumhaber. (2023). Atatürk Üniversitesi’nde yüksek kalite standardına ulaşan merkezi yemekhane hizmetine devam ediyor. <https://www.erzurumhaber.com.tr/haber/13011299/ataturk-universitesinde-yuksek-kalite-standardina-ulasan-merkezi-yemekhane-hizmetine-devam-ediyor>
- Eskiistanbul. (2023). *Havadan Süleymaniye ve Beyazıt çevresi görünümü*. <http://www.eskiistanbul.net/6369/havadan-suleymaniye-ve-beyazit-cevresi-gorunumu>
- Googlemaps. (2023). *Kadıköy Anadolu Lisesi fotoğrafları*. <https://www.google.com/maps?client=safari&rls=en&q=kadikoy+anadolu+lisesi&oe=UTF-8&um=1&ie=UTF-8>
- Gül, M. (2017). *Architecture and the Turkish city: An urban history of Istanbul since the Ottomans*. I.B. Tauris.
- Gültaş, İ. (2019). *Türkiye’de müze yarışma projeleri uygulamaları: Deniz Müzesi’nin sergileme bağlamında değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Ulusal Tez Merkezi, Tez No: 584660).
- Haberkibris. (2017). *Lefkoşa Türk Lisesi 120’inci yılını kutlayacak*. <https://haberkibris.com/lefkosa-turk-lisesi-120inci-yilini-kutlayacak--2017-06-03.html>
- Hadi, Ş. (1972). İstanbul Üniversitesi merkez kütüphanesi. *Mimarlık Dergisi*, 100, 32–40.
- Halıcı, K. (2023). 1955’te uluslararası bir yarışma: Atatürk Üniversitesi kampüsü projesi. In F. Sönmez & S. Arslan Selçuk (Eds.), *Anadolu’nun imarında yarışmalar: 1930–1990* (pp. 148–159). İdealkent Yayınları.
- Hasol, D. (2017). *20. yüzyıl Türkiye mimarlığı*. YEM Yayınları.

- Iranfar, M. (2018). The presence of modernist architecture in government's educational buildings at Lefkosa. *Journal of Contemporary Urban Affairs*, 2(1), 22–32. <https://doi.org/10.25034/jcua.2018.3653>
- İncedemir, Ş., Özünür Şahin, S. B., & Şekerci Şenoğlu, A. (2021). Zamansal ve mekansal bir bağlantı noktası: Antalya müzesi. *Betonart*, 71, 62–68.
- İTÜ. (2023). *Prof. Kemal Ahmet Aru 1912–2005*. <https://www.kemalahmetaru.itu.edu.tr/aru.pdf>
- Jokilehto, J. (2017). *A history of architectural conservation*. Routledge.
- Kahvecioğlu, H. (2010). İkinci oturum / yarışmalar düzenine ilişkin yeni öneriler. In T. Çakıroğlu (Ed.), *Ulusal mimarlık yarışmaları 2* (pp. 49–78). TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi.
- Kalev. (2025). *Pansiyon binası*. <http://www.kalev.org.tr/pansiyon-binasi/>
- Karaaslan, M., & Öztekin, S. (2001). *Merih Karaaslan: Yapılar anılar 1*. Karaaslan Mimarlık Limited Şti.
- Konaçoğlu, M. (2010). Samsun'da yarışma projesiyle yapılan binalar. *Mimarlar Odası Samsun Şubesi Mimarlık Bülteni*, 19, 7–11.
- Kortan, E. (1973). *Türkiye'de mimarlık hareketleri ve eleştirisi: 1960–1970*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Kulözü, N., & Bulut, A. D. (2013). Erzurum Atatürk Üniversitesi kampüsü. In H. T. Örmecioğlu & İ. Erbaş (Eds.), *Türkiye mimarlığında modernizmin yerel açılımları IX özet kitapçığı* (p. 36). Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Mimarlık Bölümü.
- KTU. (2023). *Karadeniz Teknik Üniversitesi fotoğrafları*. <https://www.ktu.edu.tr/mimarlik/fotograflar>
- Lefkosaturklisesi. (2023). *Lefkoşa Türk Lisesi galeri*. <https://lefkosaturklisesi.org/galeri/>
- MacDonald, S., & Ostergren, G. (2011). *Developing an historic thematic framework to assess the significance of twentieth-century cultural heritage: An initiative of the ICO-MOS International Scientific Committee on Twentieth-century Heritage*. The Getty Conservation Institute.
- Maps. (2025a). *A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mülkiye) Kütüphanesi*. <https://maps.app.goo.gl/dVE7S5F6CkS66Knv5>
- Maps. (2025b). *Fırat Üniversitesi AKM (Atatürk Kültür Merkezi)*. <https://maps.app.goo.gl/FciiuGMFAQX7cZeCA>
- Marsden, S., & Spearritt, P. (2021). *The twentieth-century historic thematic framework: A tool for assessing heritage places*. Getty Conservation Institute.
- Mimarlık. (1972). Diyarbakır Ziya Gökalp Üniversitesi kampüsü. *Arkitekt Dergisi*, 110, 79–86.
- Mimarlık. (1975a). Antalya otelcilik ve turizm meslek lisesi proje yarışması. *Mimarlık Dergisi*, 135, 19–28.
- Mimarlık. (1975b). Erzurum Atatürk Üniversitesi yemekhanesi mimari proje yarışması. *Mimarlık Dergisi*, 143, 49–58.

- Mimarlık. (1976). İşletme fakültesi proje yarışması sonuçlandı. *Mimarlık Dergisi*, 148, 7–9.
- Öksüzöğlü, M. (2008). *Rüştiye’den günümüze Lefkoşa Türk lisesi (1862–2002)*. Ajans Yayın.
- Özbay, H. (2013). Yarışmalar tabii ki, ama nasıl? *TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Dosya*, 31(1), 39–41.
- Özdemir, G., Alpat, İ., Barışeri, B., Böncü, A., Ergin, İ., Bildirici, A., Karaçöl Özgür, Ö., & Çimen, C. (2007). *50. yılda 50 eser*. TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası.
- Özel, M. K. (2023). Modernizmin Türkiye’de cami tasarımına etkisi: Samsun diyanet sitesi yarışması örneği. In F. Sönmez & S. Arslan Selçuk (Eds.), *Anadolu’nun imarında yarışmalar: 1930–1990* (pp. 176–187). İdealkent Yayınları.
- Özmen, A., & Etyemez Çıplak, L. (2023). Ulusal mimari proje yarışmaları ile inşa edilmiş otelcilik ve turizm meslek liseleri: Antalya, Mersin ve Kuşadası örnekleri. In F. Sönmez & S. Arslan Selçuk (Eds.), *Anadolu’nun imarında yarışmalar: 1930–1990* (pp. 428–440). İdealkent Yayınları.
- Pekeren Tunçel, Ö. (2022). MSB Tandoğan öğrenci yurdu. In T. E. Altan (Ed.), *Ankara’da iz bırakan mimarlar dizisi III: Şevki Vanlı* (pp. 94–117). VEKAM.
- Pendlebury, J. (2013). Conservation values, the authorised heritage discourse and the conservation-planning assemblage. *International Journal of Heritage Studies*, 19(7), 709–727. <https://doi.org/10.1080/13527258.2012.700282>
- Polisakademisi. (2023). Fotoğraf galerisi. <https://www.pa.edu.tr/fotograf-galerisi>
- Roser, M., & Ortiz-Ospina, E. (2019). *Global education*. <https://ourworldindata.org/global-rise-of-education>
- Sade, F. Ö. (2005). *Türkiye’de tasarlanmış müze yapıları* (Yüksek lisans tezi, Ulusal Tez Merkezi, Tez No: 166801).
- Saltresearch. (2023). *Erzurum Atatürk Üniversitesi: İnşaat fotoğrafları*. <https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/215035>
- Sözen, M., & Tapan, M. (1973). *50 yılın Türk mimarisi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tekeli, D., & Sisa, S. (1974). *Doğan Tekeli–Sami Sisa: 1954–1974 projeler–uygulamalar, architectural works*. Apa Ofset.
- Tekeli, D., Sisa, S., & Tanyeli, U. (1994). *Doğan Tekeli Sami Sisa projeler, yapılar 1954–1994*. YEM Yayın.
- Tokay, E., Tabanlıoğlu, H., Tayman, A., & Çinici, B. (1965). Erzurum Atatürk Üniversitesi. *Mimarlık Dergisi*, 15, 28–30.
- Tripadvisor. (2025). *Samsun Merkez Cami*. https://www.tripadvisor.com.tr/Attraction-Review-g298035-d8674155-Reviews-Samsun_Merkez_Mosque-Samsun_Turkish_Black_Sea_Coast.html
- Yabacı, A. E., Altan, T. E., & Şahin Güçhan, N. (2019). Mülkiye’nin bilinmeyen modern ekleri: Kütüphane ve amfi yapıları. *Megaron*, 14(1), 74–86. <https://doi.org/10.5505/megaron.2018.28190>

Yakut, B. (2007). Açılış konuşmaları. In T. Çakıroğlu (Ed.), *Ulusal mimarlık yarışmaları* (pp. 5–12). TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi.

Yaylalı, B., & Çil, E. (2021). Issues in the planning and design of university campuses in Turkey. *A/Z ITU Journal of the Faculty of Architecture*, 18(1), 99–114. <https://doi.org/10.5505/ITUJFA.2020.03789>

Tuba Bülbul Bahtiyar

YTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünden lisans derecesini (2011–2015) almış ve 2016-2019 yılları arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Mimarlık Bölümünde yüksek lisans çalışmasını tamamlamıştır. 2024'te Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Doktora Programından mezun olmuştur. Aynı üniversitede misafir öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Araştırma alanları modern mimarlık mirası, 20. yüzyıl Türkiye mimarlığı, mimari proje yarışmaları, sinema ve mimarlık üzerine odaklanmaktadır.

Received her bachelor's degree in architecture from the Department of Architecture, Faculty of Architecture at Yıldız Technical University (2011–2015), and completed her master's studies in the Department of Architecture at Necmettin Erbakan University between 2016 and 2019. In 2024, she graduated from the PhD program in architecture at Necmettin Erbakan University. Currently serves as a visiting lecturer at the same university. Her research interests focus on modern architectural heritage, twentieth-century architecture in Turkey, architectural design competitions, and the intersection of cinema and architecture.

Esra Yaldız

Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü öğretim üyesidir. 2000'de Selçuk Üniversitesi Mimarlık Bölümünden mezun olmuş ve 2004'te Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Yüksek Lisans programını tamamlamıştır. 2014'te Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Doktora Programını tamamlamıştır. 2018'den itibaren doçent, 2024'ten itibaren profesör olarak görev yapmaktadır. Mimarlık tarihi, tarihi dokuda yeni yapı, modern mimarlık mirası, mimaride koruma ve tarihi binaların işlevsel dönüşümü üzerine araştırmalar yürütmektedir.

She is a faculty member in the Department of Architecture, Faculty of Fine Arts and Architecture at Necmettin Erbakan University. Graduated from the Department of Architecture at Selçuk University in 2000 and completed her master's degree in the Department of Architecture at the Graduate School of Natural and Applied Sciences, Selçuk University, in 2004. Completed her PhD in Architecture at the Graduate School of Natural and Applied Sciences, Selçuk University, in 2014. She has held the rank of associate professor since 2018 and has served as professor since 2024. Her research focuses on architectural history, new buildings in historic contexts, modern architectural heritage, architectural conservation, and the adaptive reuse of historic buildings.

Yazar Katkıları/Author Contributions

Araştırmanın Tasarımı/ <i>Conceptualization</i>	Yazar-1 (%80) - Yazar-2 (%20)
Veri Toplanması/ <i>Data Curation</i>	Yazar-1 (%80) - Yazar-2 (%20)
Araştırma, Veri Analizi, Doğrulama/ <i>Investigation, Analysis, Validation</i>	Yazar-1 (%80) - Yazar-2 (%20)
Makalenin Yazımı/ <i>Writing</i>	Yazar-1 (%80) - Yazar-2 (%20)
Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi/ <i>Review & Editing</i>	Yazar-1 (%80) - Yazar-2 (%20)

Fon Destek Bilgileri/Funding Information*: Bu çalışma herhangi bir fon veya destek almamıştır. / *This research received no external funding.*

Sunum ve Yayın Beyanı/Declaration of Previous Presentation and Publication: Bu çalışma TÜBİTAK BİDEB 2211-A Yurt İçi Genel Doktora Burs Programı ile 100/2000 YÖK Doktora Burs Programı kapsamında desteklenen “Türkiye’de Yarışma Yoluyla Elde Edilmiş Uygulamaların (1930-1980) Modern Mimarlık Mirası Kapsamında Değerlendirilmesi” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

This article is derived from the doctoral dissertation titled “The Evaluation of Competition Projects in Turkey (1930-1980) within the Context of Modern Architectural Heritage,” which was funded under the TÜBİTAK BİDEB 2211-A Domestic General PhD Scholarship Program and the YÖK 100/2000 PhD Scholarship Program.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen nitelikte olup kullanılan veriler literatür taraması/yayınlanmış kaynaklar üzerinden elde edilmiştir. Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / *This study is of a nature that does not require ethics committee approval, and the data used were obtained through a review of the literature and other published sources. It is hereby declared that scientific and ethical principles were observed throughout the preparation of this study and that all works utilized have been indicated in the references.*

Telif Hakkı ve Lisans/Copyright & License: Dergimizde yayımlanan çalışmaların telif hakları yazarlara ait olup, ticari kullanım hakkı dergimize aittir. Çalışmalar CC-BY-NC-ND lisansı ile açık erişim olarak yayımlanmaktadır. / *Copyright for works published in our journal remains with the authors, while commercial usage rights belong to our journal. The works are published open access under the Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives (CC BY-NC-ND) license.*

Değerlendirme/Reviewers Two external reviewers: İki Dış Hakem / *Çift Taraflı Körleme/Double-blind*

Yapay Zekâ Beyanı/AI Disclosure:

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zekâ tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir. / *No artificial*

intelligence (AI)-based tools or applications were used in the preparation of this study. The entire content of the study was produced by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles.

Etik Bildirim/Complaints: bilgi@idealkentdergisi.com

Çıkar Çatışması/Conflicts of Interest*: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir/There is no conflict of interest in this study.

*Yazılan dışında bir durum söz konusu ise lütfen ayrıca belirtiniz. /Please specify separately if there is a situation other than what is stated.